

Opas yrityksen perustamisesta ukrainalaisille

LAB-ammattikorkeakoulu

Tradenomi (AMK), Liiketalouden koulutus

2023

Iuliia Polyanovska

Tiivistelmä

Tekijä(t) Luliia Polyakovska	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 36	Valmistumisaika 2023
Työn nimi Opas yrityksen perustamisesta ukrainalaisille		
Tutkinto ja koulutusala Tradenomi (AMK)		
Razom-Yhdessä-Together-hanke, LAB-ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Razom-Yhdessä-Together -hanke, joka tukee tilapäisessä suojelussa oleskelevia ukrainalaisia työllistymiseen ja koulutukseen liittyvissä asioissa Päijät-Hämeen alueella. Razom-hankkeessa halutaan tutustuttaa kohderyhmää heidän osaamistaan vastaaviin mahdollisuuksiin itsensä työllistämiseen eli yrityksen perustamiseen.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, mitä tietoja tilapäisen suojelun perusteella Suomessa asuvat yrittäjyydestä kiinnostuneet ukrainalaiset tarvitsevat yrityksen perustamiseen. Tutkimuskysymyksenä oli ”Mitä tietoa tulisi antaa ukrainalaisille yrityksen perustamisesta?” Tähän aiheeseen liittyvät kysymykset olivat tässä tutkimuksessa tutkimuskohteena. Ratkaisuksi näihin kysymyksiin esitettiin opas yrittäjyydestä. Oppaan tarkoituksena oli antaa tuleville yrittäjille tietoa yrityksen perustamisesta ja siihen liittyvistä käytännöistä.</p> <p>Teoriaosuudessa annettiin perustiedot ja käsitykset oppaassa käsitellystä aiheesta. Teoriaosuus auttoi lukijaa ymmärtämään paremmin oppaan sisältöä ja antoi tarvittavat taustatiedot oppaassa käsiteltyjen asioiden ymmärtämiseksi. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta, jossa tiedon keräämiseen käytettiin puolistrukturoitua haastattelua.</p> <p>Tulokset osoittavat, että yrittäjyysoppaaseen tulisi sisällyttää kevytyrittäjyyteen ja elinkeinonharjoittamiseen liittyviä asioita. Opas toteutettiin sekä suomeksi että ukrainaksi. Opasta tullaan käyttämään Razom-hankkeen materiaalina uusille tänne tuleville ukrainalaisille.</p>		
Asiasanat Tilapäinen suojelu, yrittäjyysopas, kevytyrittäjyys, toiminimi		

Abstract

Author(s) Luliia Polyanovska	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2023
	Number of Pages 36	
Title of Publication A guide to starting a business for Ukrainians		
Degree, Field of Study Bachelor of Business Administration (UAS)		
Organisation of the client Razom-Yhdessä-Together-projekt, LAB University of Applied Sciences		
Abstract <p>The thesis was commissioned by the Razom-Yhdessä-Together project, which supports Ukrainians residing in the Päijät-Häme region under temporary protection in matters related to employment and education. The Razom project aims to introduce the target group to opportunities for self-employment following their professional skills, i.e., setting up a business.</p> <p>The thesis aimed to investigate the information necessary to start a business for Ukrainians residing in Finland under temporary protection and interested in entrepreneurship. The study research question of the study was "What information should Ukrainians get about starting a business?" Issues related to the research question were the focus of this study. As a solution, the thesis presented a guide on entrepreneurship. The guide's objective was to provide prospective entrepreneurs with information about starting a business and related practices.</p> <p>The theoretical part provided general knowledge and understanding of the topic covered in the guide. The theoretical part helped the reader better understand the guide's content and provided the necessary background information to understand the issues covered in the guide. The research method used in this thesis was qualitative research with semi-structured interviews to collect data.</p> <p>The research results show that the entrepreneurship guide should include topics related to light entrepreneurship and sole trader. The guide's language is Finnish and Ukrainian. The guide will be used as the Razom project material for new immigrants from Ukraine.</p>		
Keywords temporary protection, entrepreneurship guide, light entrepreneurship, sole trader		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Tausta	1
1.2	Tavoite, rajaukset ja tutkimuskysymys	2
1.3	Tutkimusmenetelmä	3
1.4	Yhteistyökumppanin esittely	4
1.5	Rakenne	5
2	Kevytyrittäjyys työllistymisen vaihtoehtona.....	6
2.1	Yleiskatsaus kevytyrittäjyydestä.....	6
2.2	Kevyt yrittäjyys on kasvava trendi.....	7
2.3	Toiminnan aloittaminen.....	9
2.4	Asuminen Suomessa ja verovelvollisuus	9
2.5	Laskutuspalveluyrityksen toimintamallit	10
2.6	Tulovähennys	10
2.7	Tuloveron ja eläkevakuutusmaksun velvollisuus.....	11
3	Toiminimi eli Yksityinen elinkeinonharjoittaja	14
3.1	Toiminimi yritysmuotona	14
3.2	Toimilupa.....	15
3.3	Toiminimen perustaminen.....	15
3.4	Ilmoittautuminen ennakkoperintä-, työnantaja- ja ALV-rekisteriin.....	17
3.5	Starttiraha.....	19
3.6	Toiminimen kirjanpito.....	21
4	Tutkimuksen toteutus ja tulokset.....	24
4.1	Laadullinen tutkimus	24
4.2	Haastattelu ja tutkimusaineiston käsittely.....	24
4.3	Tutkimuksen eteneminen.....	25
4.4	Aineiston analysointi ja johtopäätökset	26
4.5	Opinnäytetyön tulos	28
4.6	Tutkimuksen luotettavuus	28
5	Yhteenveto	30
	Lähteet	32

Liite 1. Haastattelurunko

1 Johdanto

1.1 Tausta

Ukrainan sodan seurauksena vuonna 2022 alkanut ukrainan pakolaiskriisi on koskettanut Suomea ja koko Eurooppaa. Suomi sai kuluneen vuoden aikana yli 50 000 tilapäisen suojelun ja turvapaikanhakijaa Ukrainasta. Ukrainalaispakolaisten mukaan-tulo työmarkkinoille oli nopeampaa verrattuna muihin pakolaisryhmiin. (Sisäministeriö.) Tilapäisen suojelun hakijalla on rajoittamaton työoikeus siitä hetkestä lähtien, kun hän on saanut suojelupäätöksen (Maahanmuuttovirasto 2023).

Suurin osa Suomeen tulleista ukrainalaisista on työkäisiä ja motivoituneita työhön. Sisäministeriön tutkimuksen mukaan, joka toinen ukrainalainen on korkeakoulutettu. Tutkimus osoitti, että ukrainalaisilla on korkea koulutustaso ja laaja valikoima ammatillisia taitoja. (Ministry of the Interior 2022.)

Kielitaito ja ukrainalaisten tutkintotodistusten rinnastamiseen ja laillistamiseen liittyvät ongelmat ovat esteenä työllistymiseen. Ainoa laajalti puhuttu kieli on englanti, jota puhuu tutkimuksen mukaan kolmasosa vastaajista. (Ministry of the Interior 2022.)

Koko ajan pyritään kehittämään integraatiopalveluita, jotka voisivat vastata tarpeisiin ja auttaa ukrainalaisia sopeutumaan nopeammin uuteen ympäristöön. LAB-ammattikorkeakoulu osallistuu aktiivisesti Päijät-Hämeen alueen integraatiopalvelujen kehittämiseen projektitoiminnan kautta. Yksi näistä palveluista on Razom-Yhdessä-Together projekti. Kohderyhmän koulutusta ja työllisyyttä edistävän hankkeen palveluiden päätavoitteena on tukea tätä prosessia ja edistää maahanmuuttajien tarvitsemia tietoja ja taitoja yhteiskunnassa ja työelämässä. (LAB 2023.)

Razom-hankkeella halutaan vastata tehokkaammin Ukrainasta paenneiden tarpeisiin, joten toiminta suunnitellaan työllisyys- ja koulutuskyselyn avulla. Kyselyn vastaukset osoittivat, että 100 vastaajasta 30 on myös kiinnostunut yrittäjyydestä Suomessa. Se on erittäin hyvä merkki, koska he voivat työllistää itsensä. (Lappalainen 2022).

Valitettavasti edes Suomeen muuttaneiden ukrainalaisten hyvä koulutustaso ei aina takaa työllisyyttä tai koulutusta vastaavaa työtä Suomessa. Yksi vaihtoehto työllistää itsensä taitojensa ja kykyjensä mukaan on yrityksen perustaminen. Itsensä työllistämiseen on useita mahdollisuuksia, joita Razom-hanke haluaa esitellä kohderyhmälle oppaan kautta.

Theseuksessa on olemassa yrityksenperustamiseen liittyviä oppaita. Esimerkiksi Kettusen (2022) toiminnallisessa opinnäytetyössä oppaassa käsitellään siitä, mitä aloittelevan yrittäjän tulee ottaa huomioon yksityistä yritystä aloittaessaan. Tämä opinnäytetyö löytyy

Theseuksesta nimellä "Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisen opas". Tässä työssä laadittiin opas vain eri lähteistä kerätyn tiedon avulla, koska tutkimusta kuten tässä opin- näytetyössä, ei ollut tehty. Myös oppaista on olemassa tutkimus Theseuksessa kevytyrittä- jyydestä. Kyseinen opinnäytetyö löytyy Theseuksesta nimellä "Opas kevytyrittäjyyteen". Sen tutkimuksessa on käytetty samaa tutkimus- ja haastattelumenetelmää kuin tässä opin- näytetyössä, mutta sen kohderyhmä on erilainen kuin tässä tutkimuksessa.

Aiemmissa tutkimuksissa on selvitetty pääasiassa teoreettisia yrityksen perustamiseen liit- tyviä kysymyksiä suomalaisesta näkökulmasta. Lisäksi tarvitaan konkreettisia ohjeita oike- alla kielellä. Tämä opinnäytetyö eroaa tähän mennessä tehdystä tutkimuksesta siinä, että tiedonkeruu keskittyy nimenomaan tilapäistä suojelua saavien tarpeisiin, siksi opas laadi- taan ukrainaksi.

1.2 Tavoite, rajaukset ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Razom-Yhdessä-Together-projekti, joka tarjoaa työllistä- mistukea tilapäistä suojelua saaville henkilöille. Opinnäytetyön tarkoituksena on tukea uk- rainalaisten työllistymistä Suomeen yrittäjinä. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat yrittäjyy- destä kiinnostuneet ukrainalaiset, jotka asuvat Suomessa tilapäisen suojelun perustella. Tarve tälle opinnäytetyölle syntyi keskusteluissa Razom-hankkeen yhteydessä asiakasta- paamisissa.

Opinnäytetyön tavoitteena on käydä läpi kevytyrittäjyyteen ja elinkeinonharjoittamiseen liit- tyvää teoriaa eri lähteiden pohjalta sekä esitellä yrityksen perustamisen eri vaiheet ja mitä tulee ottaa huomioon yrityksen perustamisessa. Näin lukija saa myös laajan käsityksen yrit- täjyydestä Suomessa. Tutkimuksen pohjalta laadittavan oppaan tavoitteena on antaa tule- valle yrittäjälle käsitys ja tietoja yrityksen perustamisesta ja niihin liittyvistä asioista.

Haastattelun tarkoituksena on selvittää, mitä tietoa ukrainalaiset tarvitsevat yrityksen pe- rustamiseen ja kattavien vastausten perusteella tehdä johtopäätöksiä sekä tehdä yhteen- veto oppaan aiheiden sisällöstä. Osa edellä mainitun tavoitteen saavuttamisesta on myös aluksi luoda oikeat haastattelukysymykset, jotka auttavat tuomaan esiin yrittäjäksi aikovien ajatuksia ja mahdollisia toiveita. Tutkimuksen avulla saadaan vastaus tutkimuksen pääky- symykseen, minkä jälkeen voidaan laatia ukrainalaisille opas yrityksen perustamiseen liit- tyvistä kysymyksistä. Oppaassa olisi keskeisimmät vaiheet yrityksen perustamisesta ja lis- tattuina ne paikat ja tavat, joiden avulla ukrainalaiset voivat hakea apua yrityksen perusta- miseen. Opas toteutetaan sekä suomeksi että ukrainaksi. Se toimisi jatkossa RAZOM-hank- keen materiaalina uusille tänne tuleville ukrainalaisille.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on:

- Mitä tietoa tulee kertoa ukrainalaisille yrityksen perustamisesta?

On vaikeaa saada tietoa oikeudesta perustaa yritys tilapäisen suojelun oleskeluluvan perusteella. Maahanmuuttoviraston sivuilla ei ole tietoa henkilöistä, jotka tilapäiseen oleskelulupaan perustuen toimisivat elinkeinonharjoittajina. Tilapäistä suojelua saaneilla on kuitenkin rajoittamaton työ- ja opiskeluoikeus (Maahanmuuttovirasto 2023). Koska tilapäinen suojelu on Suomessa uusi tilanne, on edelleen monia avoimia kysymyksiä, jotka rajoittavat ukrainalaisten yrityksen perustamista.

NewCo Helsinki selvittää, että maahanmuuttajalla on oikeus olla Suomessa päätoimisesti yrittäjänä ja valita mikä tahansa yritysmuoto, jos hän on EU-kansalainen ja asuu ETA-alueella tai hänellä on jatkuva tai pysyvä, eli A- tai P- oleskelulupa Suomessa. Mutta jos maahanmuuttajalla on opiskeluperusteinen oleskelulupa Suomessa tai määräaikainen oleskelulupa eli B-oleskelulupa, hänellä on oikeus myydä osaamistaan kevytyrittäjyyden tai elinkeinotoiminnan kautta. (NewCo Helsinki 2017.)

Tästä syystä opinnäytetyössä on rajattu yritysmuodoista osakeyhtiö, avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö pois ja keskitytty kevytyrittäjyyteen ja elinkeinotoimintaan. Myös tämän työn tutkimus on rajattu koskemaan yrityksen perustamista helpottavan oppaan tärkeimpiin tietoihin ja ohjeisiin. Eli tutkimuksen aihe rajautuu kevytyrittäjyyteen ja elinkeinotoimintaan liittyvien toimien ja velvoitteiden sekä tulevien yrittäjien toiveiden tutkimiseen.

Yksi yrittäjän tärkeimmistä velvollisuuksista on kirjanpito. Opinnäytetyössä oletetaan, että yrittäjä palkkaa kirjanpitäjän. Kirjanpitoa tarkastellaan vain siitä näkökulmasta, mitä yrittäjän pitää tietää kirjanpidosta yleisesti ja mitä asiakirjoja ja tietoja kirjanpitäjälle on toimitettava.

Tutkimus alkaa yrittäjyysaiheisen kirjallisuuden keräämisellä ja analyysillä sekä pohtimalla mikä näkökulma olisi kiinnostavin, jotta siitä olisi hyötyä ukrainalaisten tulevien yrittäjien uran aloittamisessa ja tukemisessa.

Teoriaosa pohjautuu yritystoimintaa ja kirjanpitoa koskeviin lakeihin. Opinnäytetyössä käytetään lähdemateriaalia ja tutkimus lähteitä, joita on käytetty aikaisemmin yritystä perustettaessa Suomessa. Lisäksi käytetään myös yrityksen perustamiseen liittyviä päteviä sivustoja. Lähdemateriaalina on myös Verohallinnon- ja Finlex-sivut, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja sekä yrityksen perustaminen-sivu.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössä käytetään tutkimusmenetelmää kvalitatiivisen tutkimuksen muodossa, koska se antaa syvällisen ymmärryksen ja kuvauksen tutkittavasta ilmiöstä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on kyse ihmisen havainnoista. Sen avulla selvitetään pitämistä,

innoamista, mielipiteitä, ajatuksia ja käyttäytymistä. Tämä menetelmä auttaa havainnoimaan tutkittavaa ongelmaa syvemältä esittämällä erityisiä kysymyksiä tutkimukseen osallistuville henkilöille. (Tuomen & Sarajärven 2018.)

Tutkimuksessa tiedon keräämistä varten käytetään puolistrukturoitua teemahaastattelua. Tutkimukseen valittiin puolistrukturoitu teemahaastattelumuoto, koska tavoitteena oli kerätä tietoa ennalta määriteltyä tarkoitusta varten, mikä tässä tutkimuksessa tarkoittaa yrityksen perustamiseen liittyvää ohjausta. Strukturoitu haastattelu puolestaan olisi liian rajoittunut tällaisen tutkimuksen tekemiseen, koska sen pääpiirre on vain haastateltavan kyselyn täyttäminen ilman kommunikointia. Avoin haastattelu olisi tässä tapauksessa liian vapaata keskustelua, mikä vaikeuttaisi tärkeimpien vastausten löytämistä.

Haastattelut tehdään yksilöhaastatteluina, sillä tutkimuksen tavoitteena oli ensisijaisesti selvittää haastateltavien eli potentiaalisten yrittäjien henkilökohtaisia mielipiteitä. Haastattelu tehdään Päijät-Hameen alueella tilapäisen suojelun saaneiden, sellaisten ukrainalaisten kanssa, jotka ovat kiinnostuneita liiketoiminnasta Suomessa. Haastatteluja tehdään ukrainan kielellä. Kaikilla haastatteluilla on sama teema ja ydinrakenne. Jokaiselle vastaajalle esitetään yhteensä 14 haastattelukysymystä. Tutkimuksessa haastattelun vastaukset analysoidaan ja valitaan keskeiset aiheet, joita tarvitaan tutkittavan ongelman ratkaisemiseksi.

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan haastattelumenetelmän etuna on, että suoran yhteydenoton ansiosta kysymyksiä voidaan muotoilla saatujen vastausten perusteella ja esittää lisäkysymyksiä sekä selventää vastauksia, mikä varmistaa syvällisemmän tiedon saamisen.

1.4 Yhteistyökumppanin esittely

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Razom-Yhdessä-Together-hanke, jossa tällä hetkellä työskentelen. Razom-hanke on ESR rahoittama hanke, joka toteutetaan yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun, Salpauksen koulutuskeskuksen ja Harjulan settlementin kanssa. Hankkeen kohderyhmänä ovat pääasiassa sotaa paenneet ukrainalaiset. (LAB 2022.)

Hankkeen tavoite on tukea tilapäiseen suojeluun perustuvan oleskeluluvan saaneiden työllistymistä Päijät-Hämeen alueella. Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa täydentämään palvelutarjontaa uudessa tilanteessa. Hankkeessa kehitetään ja tarjotaan uusia työllistymisen malleja heikossa asemassa työmarkkinoilla oleville.

1.5 Rakenne

Opinnäytetyön rakenne koostuu johdannosta, kahdesta teorettisesta luvusta, tutkimuksen luvusta ja yhteenveto-osioista.

Tämä on kuvattuna alla kuviossa 1.

Kuvio 1. Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön johdanto paljastaa perusteet ja lähtötiedot aiheen tutkimiselle, perustele aiheen valinnan, määrittelee tavoitteen, pääkysymyksen, tutkimusmenetelmät, hankitun tiedon lähteistä. Lisäksi johdanto sisältää kuvioineen rakenne osion.

Ensimmäiseen pääluokkaan sisältyy teoriaa kevytyrittäjäydestä. Käsitellään kevytyrittäjäyden käsite – mitä se on, kenelle sopii, miten se toimii ja mitkä ovat kevytyrittäjän edut ja ongelmat sekä velvollisuudet. Toisessa luvussa käsitellään teoriaa yksityisen elinkeinotoiminnan perustamisesta. Eli luku kertoo toiminimestä yritysmuotona, toimiluvasta, perustamisen vaiheista, starttirahan hakemisesta ja kirjanpito- ja tilinpäätösvelvollisuudesta. Neljäs pääluokka selvittää tutkimusprosessia ja johtopäätöksiä. Se sisältää osiot esimerkiksi laadullisesta tutkimusteoriasta, haastatteluista, tutkimuksen edistämisestä, tutkimusmateriaalin analysoinnista ja johtopäätöksistä. Viides pääosio luku on yhteenveto.

2 Kevytyrittäjyys työllistymisen vaihtoehtona

2.1 Yleiskatsaus kevytyrittäjyydestä

Termi kevytyrittäjä ei ole laissa määritelty, vaan se on yleinen käsite laskutuspalveluyritysten käyttäjien keskuudessa. Vaikka termi kevytyrittäjä ei olekaan laissa määritelty, kevytyrittäjät noudattavat kuitenkin samoja yrittäjyyteen liittyviä sääntöjä ja velvoitteita kuin muutkin yrittäjät. Tämä tarkoittaa esimerkiksi verotussäännösten noudattamista sekä mahdollisten lakisääteisten maksujen suorittamista. (Yrityksen Perustaminen a.)

Kevytyrittäjänä toimiva henkilö ei ole kirjanpitovelvollinen, mutta tiettyjen taloudellisten tapahtumien kohdalla on hyvä huolehtia kirjanpidosta. Esimerkiksi liikevaihdon ylittäessä tietyn rajan tai tulojen koosta riippuen, voi olla tarpeen pitää kirjaa tuloista ja menoista ja ilmoittaa ne verottajalle. Lisäksi kirjanpito auttaa seuraamaan liiketoiminnan kannattavuutta ja taloudellista tilannetta, joten sitä kannattaa harkita, vaikka se ei olisikaan pakollista. (Yrityksen Perustaminen a.)

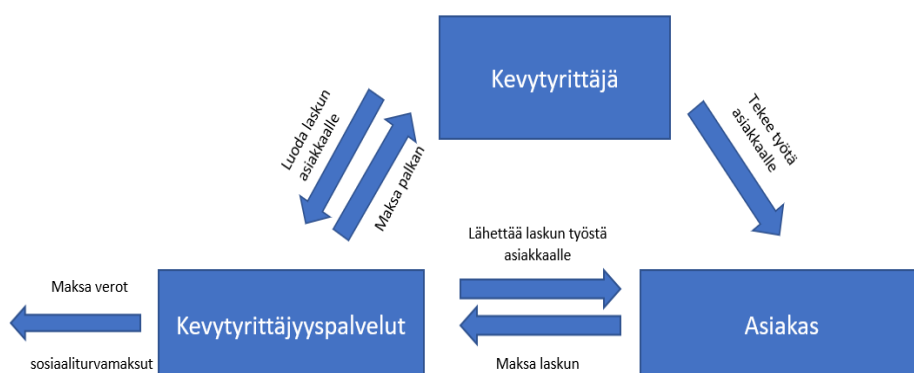
Kevytyrittäjyydellä tarkoitetaan uutta yrittäjyyden muotoa, jossa kevytyrittäjä osallistuu yrittäjätoimintaan perustamatta omaa yritystä ja ilman y-tunnusta. Tätä varten kevytyrittäjät käyttävät laskutuspalveluja, kuten UKKO.fi, Eezy Kevytyrittäjät, Free.fi, Omapaja.fi ja OP Kevytyrittäjä. Laskutuspalveluyritys toimii käytännössä välikätenä työn suorittajan ja asiakkaan välillä, hoitaen laskutuksen ja maksuliikenteen käytännön järjestelyt. (UKKO; Eezy Kevytyrittäjät 2023; Free 2023; Omapaja; OP Kevytyrittäjä.)

Kevytyrittäjän tehtävänä on löytää asiakkaita ja huolehtia tarjoamiensa tuotteiden ja/tai palveluiden myynnistä ja markkinoinnista. Asiakkaina voivat olla esimerkiksi yksityishenkilöt ja kotitaloudet sekä yritykset. Kevytyrittäjä vastaa myös työn hinnoittelusta ja toimeksiannon ehdoista neuvottelemisesta ja sovitun työn suorittamisesta. Laskutuspalvelu puolestaan hoitaa muun muassa kirjanpidon, vakuutukset, laskutuksen ja verojen maksamisen, mikä vähentää merkittävästi kevytyrittäjän paperityötä. (UKKO; Eezy Kevytyrittäjät 2023; Free 2023; Omapaja; OP Kevytyrittäjä.)

Kokonaisuudessaan laskutuspalveluyrityksen käyttäminen voi olla hyödyllinen vaihtoehto henkilölle, joka haluaa keskittyä itse työn suorittamiseen ja vapauttaa aikaa laskutukseen liittyviltä käytännön tehtäviltä. Kevytyrittäjä toimittaa laskutuspalveluun laskutukseen tarvittavat tiedot. Kaikki tämä tapahtuu verkossa, laskutuspalvelun verkkosivuilla, kevytyrittäjän henkilökohtaisella tilillä. Laskutuspalvelu taas lähettää omasta puolestaan asiakkaalle laskun. Saatuaan asiakkaalta laskutuksen mukaisen rahan, laskutuspalvelu maksaa kevytyrittäjälle "palkan", joka käsitellään ja verotetaan ansiotulona samalla tavalla kuin palkkatyöstä saatu palkka. Laskutuspalveluyritys veloittaa yleensä pienen prosenttiosuuden

laskutettavasta summasta, mutta tämä voi vaihdella yritysten välillä. (Bisnes 2023a; Verohallinto 2022.)

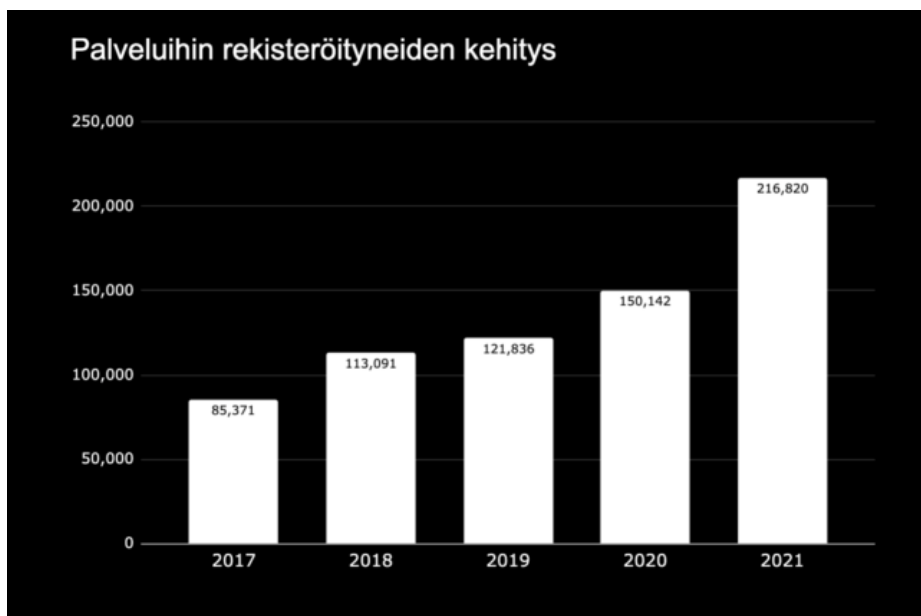
Joissakin laskutuspalveluissa sisältyy myös työajan tapaturmavakuutus palvelumaksuun. Tämä tarkoittaa, että jos työn suorittajalle sattuu tapaturma työskennellessä kevytyrittäjänä, on mahdollisuus saada korvausta tapaturmasta. Sen takia on tärkeää ilmoittaa työn alkamisesta etukäteen, jotta vakuutus astuu voimaan työn alkaessa. On kuitenkin tärkeää huomata, että tapaturmavakuutuksen ehdot voivat vaihdella palveluntarjoajasta riippuen, joten on tärkeää tarkistaa, mitä vakuutus kattaa ennen palvelun käyttöä. (Yrityksen Perustaminen a.) Kevytyrittäjyyden toiminta on kuvattu kuviossa 2.

Kuvio 1. Kevytyrittäjyyden toiminnan kuvaus (Iuliia Polyanovska)

2.2 Kevyt yrittäjyys on kasvava trendi

Kevytyrittäjyys on Suomessa nopeasti kasvava trendi yrittäjyydessä. Itse asiassa se on maan nopeimmin kasvava työskentelymuoto ja kuten kuvio 3 osoittaa, vuodesta 2013 vuoteen 2019 kevytyrittäjien määrä on kymmenkertaistunut. Vuonna 2021 (kuvio 3) kevytyrittäjiä arvioitiin olevan 216 tuhatta ja alan liikevaihdon yli 229 miljoonaa euroa. (Uusi Työ ry 2022.)

Kuvio 2. Kevytyrittäjien määrän nopea kasvu (Uusi Työ ry 2022)

Uusi työ ry:n vuonna 2022 tekemän tutkimuksen mukaan 82 prosenttia pienyrittäjistä on tyytyväisiä elämäntilanteeseensa. Kevytyrittäjyyden valinnan syyn selvittämisessä 40 % katsoo sen sopivaksi pienen työn tekemiseen, 35 % mielestä elämäntilanteeseen sopivaksi ja 25 % uskoo, että on mahdollista tehdä työtä, josta todella pitää. (Uusi Työ ry 2022.)

Vuonna 2016 tekemässään kevytyrittäjätutkimuksessaan Sitra ja Eezy totesivat, että noin 60 prosenttia vastaajista työskenteli osa-aikaisina kevytyrittäjinä ja vain joka viides vastaaja työskenteli kokoaikaisena kevytyrittäjänä. Loput vastaajista työskentelivät rinnakkain opintojensa kanssa koko- tai osa-aikaisesti sekä eläkkeellä tai työttömyyspäivärahalla. (Sitra & Easy 2016.)

Sitran ja Eezy:n (2016) Suomessa tekemän tutkimuksen mukaan kevytyrittäjät olivat tyytyväisiä asioinnin helppouteen ja kevytyrittäjyydelle ominaiseen kevyeen byrokraatiaan. Sama tutkimus osoitti kuitenkin myös, että kevytyrittäjillä on vaikeuksia epävarman asemansa vuoksi. Ollako työntekijä, yrittäjä vai niiden yhdistelmä sekä työttömyysetuuden saamisessa ja soveltamisessa. Jotkut olivat myös tyytymättömiä siihen, että kevytyrittäjät eivät saa vähentää ostoistaan arvonlisäveroa, kuten muut yrittäjät.

Kevytyrittäjyyden kasvu osoittaa, että yhä useammat ihmiset näkevät kevytyrittäjyyden mahdollisuutena ammatinharjoittamiseen tai lisätulon hankkimiseen oman osaamisensa avulla. Kuka tahansa opiskelijasta eläkeläiseen voi tulla kevytyrittäjäksi. Tämän tyyppinen toiminta on erinomainen vaihtoehto niille, jotka työskentelevät päätyönsä ohella tai pyörittävät pienyritystä osa-aikatyönä tai ovat työttömänä tai opiskelijana ja joilla ei ole tarpeeksi syitä avata täysimittaista liiketoimintaa. Kevytyrittäjyys tarjoaa yrittäjyydestä kiinnostuneille

matalan kynnyksen mahdollisuuden kokeilla yrittäjyyttä ja testata omaa liikeideaansa. Näin voi hankkia ensimmäisen kokemuksen liikeidean toimivuudesta ja helpottaa oman yrityksen perustamista. Samalla kevytyrittäjä onnistuessaan astumaan markkinoille pystyy luomaan oman asiakaskuntansa. Kevytyrittäjyys ei sovellu toimialoille, jotka vaativat suuria investointeja, erityis- ja toimitiluja, kuten ravintolapalvelut, kiinteistöväilytys, terveydenhuolto tai sähköasennustyöt. Tällaisilla toimialoilla edellytetään toiminimen tai osakeyhtiön perustamista. (Sitra & Eezy 2016).

2.3 Toiminnan aloittaminen

Suomen palvelumarkkinoilla on yhä enemmän laskutuspalveluita, joiden avulla voidaan toimia kevytyrittäjänä. Kevytyrittäjäksi ryhtyminen on nopeaa ja helppoa, sillä silloin ei tarvitse perustaa ja rekisteröidä omaa yritystä, eikä tarvitse huolehtia yrityksen nimen ja sopimusten valinnasta. Ilmoittautuminen tapahtuu verkkopalvelussa (esim. eezy.fi, free.fi, ukko.fi) muutamassa minuutissa, eikä rekisteröinti itsessään sido mihinkään. Kevytyrittäjyys ei vaadi erillisiä kuukausittaisia säännöllisiä menoja, se antaa mahdollisuuden rekisteröityä laskutuspalveluun jo ennen palveluiden myynnin aloittamista. Kuitenkin ennen ensimmäisen laskun lähettämistä kevytyrittäjän tulee ilmoittaa valitulle laskutuspalvelulle työn aloituksesta. Näin varmistetaan, että vakuutus on voimassa ennen työn suoritusta. Yleensä tällaisen ilmoituksen tulee sisältää kuvaus suoritettavasta työstä, sekä toimeksiantajan tiedot ja työn suorittamisen paikka. Tällainen ilmoitus on täytettävä vain kerran ennen työskentelyn aloittamista. Uusi ilmoitus tulee lähettää palveluun vain uudella toimialalla aloitettaessa tai jos viimeisestä saman alan edellisestä työilmoituksesta on kulunut yli 6 kuukautta. (Bisnes 2023a.)

Rekisteröitymisen jälkeen laskutuspalvelun kautta laskuttamiseen kevytyrittäjänä tarvitaan vahva tunnistautumisen, verokortti, IBAN-tilinumero ja huoltajan suostumus, jos kevytyrittäjä on alaikäinen. Ennakonpidätys on suoritettava verokortin mukaisesti, eli työn suorittajan on annettava laskutuspalveluyritykselle voimassa oleva verokortti. Tämä varmistaa sen, että ennakonpidätysprosentti lasketaan oikein ja verotus hoidetaan asianmukaisesti. (Bisnes 2023a.)

2.4 Asuminen Suomessa ja verovelvollisuus

Yksityishenkilö on Suomessa verovelvollinen, jos hän asuu jatkuvasti ja pääasiallisesti Suomessa. Tuloverolain (1535/1992 11§) mukaan henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hän omistaa kiinteää omaisuutta ja asuu myös jatkuvasti Suomessa yli kuusi kuukautta. Tuloverolain (1535/1992 9 §) mukaan verovelvollinen maksaa veroa Suomeen sekä Suomessa että ulkomailla saadusta tulosta.

Kevytyrittäjät, jotka ovat EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevia kansalaisia, sovelletaan lisäsääntöjä. Tällöin vaaditaan suomalaisen pankin verkkopankkitunnuksia vahvan tunnistautumisen vuoksi. Myös Suomessa voimassa olevan oleskeluluvan tyyppi, olemassaolo ja voimassaoloaika sekä työlupa ovat tärkeitä. (UKKO 2022.)

2.5 Laskutuspalveluyrityksen toimintamallit

Kevytyrittäjän on tärkeää tietää, että laskutuspalveluyrityksillä on käytössään kaksi erilaista toimintamallia sopimussuhteissaan. Ensimmäinen toimintamalli on laskutuspalveluyrityksen ja työn suorittajan välinen sopimussuhde, joka koskee työtä koskevan korvauksen laskuttamista ja maksamista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että laskutuspalveluyritys solmii muodollisen työsopimuksen kevytyrittäjän kanssa. Tällaisen työsopimuksen mukaan kevytyrittäjä toimii työntekijänä ja saa palkkaa. Laskutuspalvelu ei ole kuin ennakkoperintälaissa (1118/1996, 14§) määritelty työntekijän välitön työnantaja, vaan maksaa hänelle palkkaa ja hoitaa siihen liittyviä verovelvollisuuksia, kuten työnantaja maksaa omille työsuhhteissa oleville työntekijöilleen. Laskuttava yritys pidättää työnantajan sairausvakuutusmaksun työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain (771/2016) mukaan ja ennakonpidätyksen esitetyn kevytyrittäjän verokortin perusteella ja ilmoittaa maksetun palkan ja pidätetyn veron valtakunnalliseen tulorekisteriin tulotietojärjestelmästä annetun lain (58/2018) mukaan.

Toisessa toimintamallissa työn suorittajan ja työn tilaajan välillä on sopimussuhde, josta maksetaan korvausta. Tällöin työn suorittaja tekee laskutussopimuksen laskutuspalveluita tarjoavan yrityksen kanssa. Kevytyrittäjä toimii tällaisen sopimuksen puitteissa tulonhankkimistoimintaa harjoittavana (ilman Y-tunnusta) tai yrittäjänä (Y-tunnus) ja voi saada työkorvausta. Jos kevytyrittäjä ei ole rekisteröitynyt ennakkoperintärekisteriin, hänen tulee antaa verokorttinsa laskutuspalveluyritykselle. Tämän jälkeen laskutuspalveluyritys toimittaa ennakonpidätyksen ja ilmoittaa suoritukset tulorekisteriin. (Vero 2022.)

Valitusta toimintamallista riippuen kevytyrittäjän ja laskutusyrityksen välillä solmitaan joko laskutussopimus tai sopimus työsuhteesta. Molemmissa tapauksissa työn suorittaja eli kevytyrittäjä itse neuvottelee asiakkaan kanssa omasta palkastaan. Laskutuspalveluyritys on puolestaan velvollinen sekä työnantajana että korvauksen maksajana varmistamaan, että maksetusta palkasta tai korvauksesta pidätetään ennakoveronpidätys. (Vero 2022.)

2.6 Tulovähennys

Työsuhhteessa työnantaja voi ennakkoperintälain (1118/1996 15 §) mukaan vähentää palkan määrästä ennen ennakonpidätyksen toimittamista työntekoon välittömästi liittyvät

kustannukset. Tällaiseen kustannukseen liittyy työn suorittajaan tarveaineisto- ja valmistuksen aiheutuneet menot, työvälineistä aiheutuneet menot, matkakulut ja muut menot, jotka liittyvät suoraan työtehtävien suorittamiseen. Laskutuspalvelulle maksettu provisio ei kuulu ennakkoperintälaissa (1118/1996 15 §) tarkoitettuihin työstä välittömästi aiheutuneisiin menoihin, joten näitä menoja ei voida vähentää ennen ennakonpidätyksen toimittamista.

Työkorvausta maksettaessa ennakkoperintälaki (1118/1996 15 §) ei sovelleta. Tuloverolain (1535/1992 29 §) mukaan työkorvauksen saajalla on oikeus vähentää palkkatuloista menot, jotka liittyvät palkkatulojen hankkimiseen tai säilyttämiseen. Myös työstä korvausta saadesaan verovelvollinen voi tuloverolain (1535/1992 95 §) mukaan vähentää palkkatuloistaan ne menot, jotka liittyvät palkkatulon hankkimiseen tai säilyttämiseen ja jotka ylittävät tulonhankkimisvähennyksen määrä (750 euroa vuodessa). Laskutuspalvelun työn suorittajilta perimä palvelumaksu katsotaan työn suorittajan tulonhankkimiseen liittyväksi kuluksi. Työn suorittaja voi siis vähentää niitä menoja omassa tuloverotuksessaan. (Vero 2022.)

2.7 Tuloveron ja eläkevakuutusmaksun velvollisuus

Palkan maksamista varten palkansaajan on haettava palkkatulon verokortti Verotoimistosta ja toimitettava se laskutuspalveluyrityksille. Vakuutetulla työntekijällä sairausvakuutusmaksu sisältyy verokortin verokantaan, eikä sitä vähennetä palkasta erikseen. Ennakonpidätyksen lisäksi palkasta vähennetään työttömyysvakuutusmaksut ja työeläkemaksut. (Vero 2022.)

Eläkevakuutusyhtiöt ovat siitä mieltä, että laskutuspalvelua käyttäviä työn suorittaja on yrittäjä. Kevytyrittäjäksi kutsutaan yleensä henkilöä, joka työllistää itse itsensä, hinnoittelee itsenäisesti oman työnsä, hankkii asiakkaansa ja hoitaa asiakaslaskutuksensa laskutuspalveluyrityksen kautta. Työeläkelaisissa ei ole määritelty kevytyrittäjyydestä tarkemmin. (Eläketurvakeskus.)

Tämä tarkoittaa, että laskutuspalvelua käyttävä työnsuorittaja on vastuussa omasta eläkevakuutusmaksustaan, siksi on olemassa YEL-vakuutus eli yrittäjän eläkevakuutus. Kevytyrittäjät ovat YEL-vakuutuksen piirissä TyEL-vakuutuksen sijaan. YEL-vakuutus on pakollinen 18–67-vuotiaille, jos henkilö on toiminut yrittäjänä yhtäjaksoisesti vähintään 4 kuukautta, eikä henkilö ole muun eläkelain piirissä ja jos vähimmäisansiotulon määrä ylittää vuodessa YELin alarajan eli 8575,45 euroa. Jos yrittäjä työskentelee sivutoimisesti ja arvioitu työtulo jää alle tämän rajan, YEL-vakuutusta ei vaadita. YEL-vakuutus on pakollinen vakuutus ja eläkevakuutus tulee hankkia 6 kuukauden kuluessa yrityksen aloittamisesta. Jokainen yrittäjä, myös kevytyrittäjä, on velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen tietyn tulorajan ylittymisen jälkeen. (Yrityksen Perustaminen b.)

YEL-työtulon arviointi

Kevytyrittäjä päättää itse, minkä määrän YEL-työtuloa ilmoittaa. YEL-työtulo on rahallinen arvo siitä työstä, joka riippuu työpanoksesta. YEL-työtuloa arvioitaessa otetaan huomioon summa, joka maksettaisiin vuoden ajalta saman alan työntekijälle, jolla on sama kokemus ja osaaminen saman alan työssä. Eli YEL-työtulo ei tarkoita sitä verotettavan tulon tai palkan määrää, jonka yrittäjä maksaa itselleen. Myöskään työtulo ei riipu yrityksen tuloksesta tai liikevaihdosta ja liiketoiminnan kannattavuudesta. (Ilmarinen 2023; Yrityksen Perustaminen b.)

YEL-vakuutuksen työtulon määrittely perustuu yrittäjän arvioituun vuositulon määrään. Yrittäjä arvioi YEL-vakuutuksen hakuvaiheessa tulevan vuoden työtulonsa, joka määrittää hänen YEL-vakuutusmaksunsa ja mahdolliset eläke-etunsa. Työtulo arvioidaan aina vuositasolla, riippumatta siitä, milloin YEL-vakuutus alkaa. Jos YEL-vakuutuksen alkamispäivämäärä on keskellä vuotta, työtulo arvioidaan vain vakuutuksen alkamispäivämäärästä vuoden loppuun asti. Esimerkiksi, jos YEL-vakuutus alkaa 1.4.2023, pitää arvioida YEL-työtulot ajalle 1.4.2023 – 31.3.2023. YEL-työtulon arviointi tapahtuu joka vuosi uudelleen. (Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen 2023.)

YEL-maksun hyödyllisyys

YEL-työtulo on siis yrittäjän työpanoksen rahallinen arvo, joka vaikuttaa moniin eri asioihin. YEL-työtulon perusteella lasketaan yrittäjän eläkevakuutusmaksut, joiden suuruus riippuu valitusta työtulosta. YEL-vakuutus on pakollinen yrittäjän eläkevakuutus, ja sen avulla yrittäjä voi kerryttää eläkettä samalla tavalla kuin palkansaajatkin. YEL-työtulo myös vaikuttaa Kelan maksamiin päivärahoihin. Esimerkiksi sairaus- ja vanhempainpäivärahan määrä määräytyy yrittäjän YEL-työtulon perusteella. Mitä korkeampi YEL-työtulo on, sitä suurempi päiväraha voidaan maksaa. YEL-työtulon perusteella määräytyy myös yrittäjän työttömyysturvan taso. Työttömyysturvassa huomioidaan YEL-työtulon lisäksi myös yrittäjän toiminnan laatu ja kesto. (Elo 2023.)

Yrittäjän YEL-tulon on oltava vähintään 14 088 euroa vuodessa, jotta yrittäjä pääsee Yrittäjän työttömyyskassaan. Yrittäjyyden lopettamistapauksessa työttömyyskassan jäsenenä, tiettyjen ehtojen täytyessä, on oikeus saada ansiosidonnaista päivärahaa. Lisäksi YEL-työtulo vaikuttaa myös vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen tason määräytymiseen. Mitä korkeampi YEL-työtulo on, sitä suurempi tapaturmavakuutus voidaan ottaa. (Elo 2023.)

YEL-maksuprosessit

YEL-vakuutuksen voi hankkia valitsemaltaan eläkevakuutusyhtiöltä, kuten Eloilta, Varmalta, Ilmariselta ja Veritakselta. Lisäksi oman toimialan eläkekassan kautta on mahdollista

hankkia YEL-vakuutus. Vakuutuksen hinta on sama kaikissa yhtiöissä. Helpon YEL-asiat hoituvat vakuutusyhtiöiden verkkosivujen kautta. Tunnistautumiseen tarvitaan verkkopankkitunnukset tai mobiilivarmenteen. Asiakaspalvelu auttaa myös tarvittaessa puhelimitse. (Elo 2023.)

Maksun suuruus vuonna 2023 on 24,1 %, poikkeuksena 53–62-vuotiaat 25,6 %. Aloittava yrittäjä saa 22 % alennuksen YEL-veron maksamisesta ensimmäisen 48 kuukauden eli 4 vuoden ajan. (Eläketurvakeskus b.)

3 Toiminimi eli Yksityinen elinkeinonharjoittaja

3.1 Toiminimi yritysmuotona

Toiminimi on liiketoimintamuoto Suomessa, jossa yksittäinen henkilö harjoittaa liiketoimintaa itsenäisesti ja vastaa yrityksen toiminnasta ja velvoitteista henkilökohtaisesti. Toiminimen toiminta säätelee toiminimilaki (128/1979). Toiminimi kutsutaan virallisesti yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi. Myös verottajan käyttämät termit liikkeenharjoittaja tai ammattiharjoittaja. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä.)

Toiminimi on yksi yleisimmistä yritysmuodoista Suomessa ja on toiseksi suosituin yritysmuoto. Vuona 2022 kaupparekisterissä oli rekisteröity 237 564 toiminimeä. Toiminimen perustaminen on yksinkertaista ja edullista. Toimintaa toiminimellä voi olla hyvä vaihtoehto lisätienestien hankkimiseen opiskeluiden tai palkkatyön ohessa. Toiminimi sopii erityisesti aloitteleville yrittäjille ja pienimuotoiselle liiketoiminnalle, mutta ennen toiminimen perustamista on hyvä selvittää liiketoiminnan kannattavuus ja riskit. (Yrityksen perustaminen c.)

Päätoiminen yrittäjyys elinkeinonharjoittajalla eli toiminimellä sopii erityisesti tilanteisiin, joissa aloituskustannukset ovat kevyet ja yritys ei vaadi suuria investointeja. Toiminimi on myös hyvä vaihtoehto, kun vuoden liikevaihto on alle 30 000 euroa ja toiminta keskittyy pääasiassa omaan asiantuntijuuteen tai palveluihin, joita pystyt tarjoamaan omien taitojesi pohjalta. (Yrityksen perustaminen c.)

Toiminimen perustaminen vaatii jättämästä perustamisilmoitusta YTJ-järjestelmään Y-tunnuksen saamiseksi varten. Y-tunnus on tärkeä tunnus, joka yksilöi yrityksen Suomessa. Yrityksen on käytettävä Y-tunnusta kaikessa virallisessa viestinnässä, kuten laskuissa ja sopimuksissa. Y-tunnuksen avulla voidaan myös tarkistaa yrityksen tietoja ja rekisteröitymistä eri viranomaisten rekistereihin. Lisäksi YTJ-palvelun kautta voidaan tehdä ilmoituksen kaupparekisteriin, sekä ilmoittautuminen Verohallinnon työnantaja-, ennakkoperintä- ja arvonnäkövelvollisten rekisteriin. Elinkeinoharjoittaja voidaan ilmoittaa YTJ-palvelussa, jos on täysi-ikäinen, on olemassa suomalainen henkilötunnus ja on käytössä mobiilivarmenne tai henkilökohtaiset verkkopankkitunnukset. YTJ-palvelussa voidaan ilmoittaa muun muassa yrityksen perustamisesta, muutoksista yrityksen tiedoissa tai yrityksen lopettamisesta. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä).

Toiminimiyrittäjän pitää huolta yrityksen taloushallinnosta, kirjanpidosta sekä veroilmoitusten tekemisestä säännöllisesti. Toiminimi on yksi yleisimmistä yritysmuodoista Suomessa, mutta sen käyttöön liittyy myös riskejä. Yrityksen omistaja vastaa henkilökohtaisesti kaikista liiketoimintaan liittyvistä velvoitteista ja riskeistä, mukaan lukien mahdolliset taloudelliset tappiot ja velat. (Yrityksen perustaminen c.)

3.2 Toimilupa

Suomessa yrityksen perustaminen ei aina vaadi erillistä lupaa, mutta on olemassa monia luvanvaraisia elinkeinoja, joiden harjoittamista ei voi aloittaa ilman asianmukaista lupaa. Elinkeinonharjoittajan tulee aina varmistaa, mitä lupa- ja ilmoitusvelvollisuuksia hänen tulee noudattaa ennen toiminnan aloittamista. Lupia tarvitsevat muun muassa päivittäistavara-kauppa, kahvilat tai ravintolat, autokorjaamot, apteekkitoiminta, sosiaalialan palvelut, eläinsojeluun liittyvät elinkeinot, eläinlääkäripalvelut, rahapeli- ja veikkaustoiminta sekä vaarallisten kemikaalien käyttö ja varastointi ja mm. Lupamenettelyt voivat vaihdella elinkeinosta riippuen ja ne voivat olla melko tiukkoja erityisesti silloin, kun kyseessä on terveyteen tai turvallisuuteen liittyvä elinkeino. Lupien myöntämisessä arvioidaan yleensä esimerkiksi toiminnan turvallisuutta, ammattitaitoa ja taloudellista vakautta. (Suomen yrittäjät a; Työ- ja elinkeinoministeriö.)

Elintarvikeyritystä perustettaessa on rekisteröitävä yritys elintarvikevalvontaan sijaintikunnassa. Sellaisen toiminnan harjoittaminen, josta on mahdollista aiheutua terveystahittoja asiakkaille tai asumiselle, vaatii kirjallista ilmoitusta kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Elintarvike- ja kauneushoitoalojen toimintaan liittyy erityisiä terveys- ja hygieniavaatimuksia, joten näiden liikkeiden tilat tulee tarkastuttaa ja hyväksyttää ennen käyttöönottoa. Tarkastuksella varmistetaan, että liikkeen tilat ja laitteet täyttävät terveydensuojelulainsäädännön vaatimukset ja että elintarvikkeiden ja/tai kauneushoitopalveluiden tarjoaminen on turvallista ja hygieenistä. Kiinteistönvälitys ei ole enää luvanvaraista Suomessa, mutta kiinteistönvälittäjältä edellytetään silti erityisosaamista ja tutkinnon suorittamista. (Suomen yrittäjät a.)

Rekisteröitymisvelvollisuus on myös tärkeää huomioida, sillä se tarkoittaa, että elinkeinonharjoittaja sitoutuu noudattamaan tiettyjä sääntöjä ja määräyksiä. Rekisteröityminen voi olla siis esimerkiksi matkatoimiston osalta tärkeää, jotta matkanjärjestäjä voi turvata asiakaidensa oikeudet ja takuut. Ilmoituksenvaraiset elinkeinot puolestaan edellyttävät yleensä viranomaisille tehtävää ilmoitusta elinkeinon aloittamisesta, ja näidenkin elinkeinojen kohdalla voi olla rajoituksia ja velvoitteita. On tärkeää, että elinkeinonharjoittaja tutustuu huolellisesti lainsäädäntöön ja viranomaismääräyksiin ennen toiminnan aloittamista, jotta hän välttyy mahdollisilta rangaistuksilta ja seuraamuksilta. (Työ- ja elinkeinoministeriö.)

3.3 Toiminimen perustaminen

Yksityisen elinkeinonharjoittajalta ei aina vaadita liittymistä kaupparekisteriin. Seuraavissa tilanteissa toiminimiyrittäjien on toimitettava kaupparekisteriin perustamisilmoitus (Patentti- ja rekisterihallitus 2022):

- Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on pysyvä toimipaikka eli liiketila erillään omasta asunnostaan.
- Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on muita työntekijöitä paitsi aviopuoliso, alaikäisiä lapsia tai lapsenlapsia palveluksessaan.
- Yritys toteuttaa luvanvaraista elinkeinotoimintaa.

Ilmoitus on tehtävä ennen elinkeinotoiminnan aloittamista tai viimeistään 30 päivän kuluessa toiminnan aloittamisesta. Ilmoitus tehdään Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin. Ilmoituksessa tulee ilmoittaa muun muassa yrityksen nimi, toimiala, sijainti ja y-tunnus.

Kaupparekisterin ilmoituksessa yrityksen nimi tarkoittaa elinkeinonharjoittajan käyttämää nimeä, joka toimii yrityksen virallisena nimenä ja tässä tapauksessa muut yritykset eivät voi käyttää samaa nimeä. Toiminimen nimi voi olla esimerkiksi yksittäisen henkilön nimi tai täysin keksitty epävirallisen markkinointinimi. Lisäksi elinkeinonharjoittaja voi käyttää toiminnassaan myös aputoiminimeä, joka on erityinen nimi tai nimiä, jotka on tarkoitettu erottamaan tiettyjä osia yrityksen toiminnasta. (Accountor 2021; Patentti- ja rekisterihallitus 2022.)

Elinkeinonharjoittamisessa on käytettävissä myös toissijainen tunnus, joka voi olla hyödyllinen yrityksen tunnettuuden ja maineen rakentamisessa. On kuitenkin tärkeää muistaa, että toissijaisen tunnuksen käyttöön liittyy tiettyjä rajoituksia, kuten esimerkiksi se, että tunnuksen on oltava erottuva ja helposti tunnistettavissa yrityksen toiminnasta. Lisäksi on huomattava, että toissijainen tunnus ei kuitenkaan ole virallinen nimi, eikä sen käyttäminen edellytä rekisteröitymistä kaupparekisteriin. (Minilex 2023.)

Perustamisvaiheessa toiminimen on ilmoitettava toimialansa kaupparekisteriin. Nykyään toiminimen toimiala voidaan merkitä kaupparekisteriin yleisenä toimialana, joka sisältää kaiken laillisen liiketoiminnan. Mutta PRH suosittelee ilmoittamaan tarkemman toimialan, jotta toiminimen rekisteröintiä voidaan helpottaa. Tämä johtuu siitä, että liian yleinen tai kaikenkattava toimiala voi aiheuttaa ongelmia toiminimen rekisteröinnissä, koska samankaltaisia nimiä voi olla jo käytössä samalla toimialalla. Valitun toimialan lisäksi on järkevää ilmoittaa yleistoimiala. Se varmistaa, että yritys voi toimia millä tahansa liiketoiminta-alueella, joka on laillinen ja johon se haluaa keskittyä tulevaisuudessa, eikä tarvitse tehdä lisäilmoituksia rekisteriin toimialan muuttuessa. (Yrityksen Perustaminen c.)

Toiminimen perustamislomake voidaan täyttää verkon kautta tai paperilla. Toiminimen perustamisen hinta on suhteellisen edullinen verrattuna esimerkiksi osakeyhtiön perustamiseen. Vuonna 2023 perustamisilmoituksen hinta kaupparekisteriin on 60 euroa verkossa ja 115 euroa paperilomakkeella. Jos perustamisilmoitusta kaupparekisteriin ei vaadita,

voidaan tehdä perustamisilmoitus maksutta OmaVero-palvelun kautta tai paperilomakkeella. Vaikka ilmoittautuminen kaupparekisteriin ei ole pakollista, se tuo monia etuja, kuten yrityksen nimen suojaamisen ja mahdollisuuden hakea yritystukia ja -rahoitusta. (Yrityksen perustaminen c.)

3.4 Ilmoittautuminen ennakkoperintä-, työnantaja- ja ALV-rekisteriin

Rekisteröidessään liiketoimintaansa yrittäjä voi liiketoimintansa koosta riippuen ilmoittautua verohallinnon rekistereihin, joihin kuuluvat arvonlisäverovelvollisten rekisteri, työnantajarekisteri ja ennakkomaksurekisteri. Seuraavaksi tarkastellaan rekistereihin rekisteröitymisen ehtoja.

Ennakkoperintärekisteri

Ennakkoperintärekisteri on siis Verohallinnon hallitseva rekisteri, johon henkilöt, yritykset ja yhteisöt voivat hakea merkintää, mikäli he harjoittavat elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa. Suomessa ennakkoperintärekisteriin on tehtävä ilmoittautua aina, kun henkilö tai yritys ottaa haltuunsa verojen hoitamisen. Ennakkoperintärekisteriin ilmoittautuminen tarkoittaa sitä, että henkilö tai yritys sitoutuu maksamaan verot etukäteen, ennen kuin saa suorituksen. Tämä helpottaa toimeksiantojen saantia, sillä monet asiakkaat haluavat tehdä yhteistyötä vain sellaisten toimijoiden kanssa, jotka ovat rekisteröityneet ennakkoperintärekisteriin. (Verohallinto 2021a.)

Perustettaessa toiminimi on tärkeää arvioida tilikauden tulot mahdollisimman tarkasti, jotta ennakkovero on oikealla tasolla. Jos arvio on liian alhainen, saatat joutua maksamaan lisäveroja myöhemmin ja mahdollisesti myös veronkorotuksia. Toisaalta, jos arvio on liian korkea, maksat liikaa ennakkoveroa ja saat vähennyksen vasta seuraavana vuonna veronpalautuksen muodossa. (Yrityksen Perustaminen d.)

Työnantajarekisteri

Yrityksen on ilmoitauduttava työnantajarekisteriin, kun se täyttää seuraavat mainitut ehdot ja aloittaa työsuhteet (Verohallinto 2021b):

- Yrityksessä rekisteröitynä kaksi vakituista työntekijää.
- Yrityksessä rekisteröity vakinaisesti yksi työntekijä ja lisäksi yksi tai useampi työntekijä, jonka työsuhde on määräaikainen tai lyhytaikainen.
- Yrityksessä työskentelee samanaikaisesti vähintään 6 työntekijää, vaikka heidän työsuhteensa olisi määräaikainen ja sen tulisi olla lyhytaikainen.

Ilmoittautumisen voi tehdä Verohallinnon OmaVero-palvelussa. Lisäksi yrityksen on rekisteröidyttävä MYEL- ja TVR-maksajaksi ja maksettava tarvittavat vakuutusmaksut ja verot.

Jos yrityksellä on tällä hetkellä vain yksi vakituinen työntekijä tai enintään viisi työntekijää, joiden työsuhde ei kestä koko kalenterivuotta, ja yritys maksaa satunnaisesti palkkoja, sen ei tarvitse ilmoittautua työnantajarekisteriin. Yrityksen on kuitenkin otettava huomioon, että sen on noudatettava kaikkia muita työelämän lakeja ja määräyksiä, kuten esimerkiksi työsuojelulainsäädäntöä ja työehtosopimuksia. (Verohallinto 2021b.)

Kaikkien Suomessa toimivien työnantajien tulee antaa tulorekisteriin palkkatietoilmoitus maksetuista palkoista. Tämä koskee kaikenlaisia työnantajia, eikä ainoastaan niitä, jotka ovat rekisteröityneet työnantajarekisteriin. Työnantajan sairausvakuutusmaksut tulee puolestaan ilmoittaa erillisellä työnantajan erillisilmoituksella, joka annetaan Verohallinnolle vuosittain. Tämä ilmoitus on erillinen tulorekisteriin annettavaan palkkatietoilmoitukseen nähden. Yritysten, jotka ovat säännöllisiä työnantajia ja kuuluvat työnantajarekisteriin, tulee antaa tulorekisteriin ilmoitus kaikilta kuukausilta, myös niiltä kuukausilta, jolloin palkkaa ei ole maksettu. Tällöin ilmoituksessa tulee käyttää "ei palkanmaksua" -tietoa. Sen sijaan, jos yritys on satunnainen työnantaja eikä maksa palkkaa tai muita suorituksia, sen ei tarvitse antaa tulorekisteriin ilmoituksia. (Verohallinto 2021b.)

Arvonlisäverovelvollinen rekisteri

Arvonlisäverovelvollisten on Verohallinnon ylläpitämä rekisteri, johon on koottu tiedot kaikista yrityksistä, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia. Yrittäjä voi rekisteröityä arvonlisäverovelvolliseksi arvonlisäverollisen hankintojen aloittamisesta lähtien. Vapaaehtoinen rekisteröityminen on mahdollista joko yrityksen avaamisen yhteydessä tai vasta myöhemmin. Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityminen on mahdollista tehdä Verohallinnon sähköisessä palvelussa tai paperilomakkeella. (Verohallinto 2021c.)

Suomessa yrittäjän yleensä pitää suorittaa arvonlisävero, silloin kun hän suorittaa tavarain tai palveluiden myyntiä liiketoiminnan muodossa. Vuonna 2023 yrityksen on ilmoitettava alv-rekisteriin, kun sen arvonlisäverollinen liikevaihto ylittää 15 000 euroa vuodessa. Kuitenkin, jos yrityksen liikevaihto on alle 15 000 euroa vuodessa, se voi vapaaehtoisesti rekisteröityä arvonlisäverovelvolliseksi ja ilmoittautua alv-rekisteriin. Tämä voi olla järkevää esimerkiksi silloin, kun yritys tekee paljon ostoksia, joista se voi vähentää arvonlisäveron. Yrityksen on itse arvioitava, ylittääkö sen tilikauden myynti 15 000 euron rajan vai ei, ja ilmoitettava arvonlisäverovelvolliseksi tarvittaessa. On tärkeää tehdä realistinen arvio, sillä jos myynti ylittää rajan ja yritys ei ilmoitaudu alv-velvolliseksi, on maksettava arvonlisävero jälkikäteen koko tilikaudelta. Kuitenkin jos yritys on ilmoittautunut

arvonlisäverovelvolliseksi ja tilikauden liikevaihto on alle 30 000 euroa, yritys voi saada alarajahuojennusta, joka helpottaa sen maksettavia arvonlisäveroja. (Verohallinto 2021c.)

Yleensä arvonlisäveron verokausi on kalenterikuukausi, mutta pienyritykset voivat hakea pidempää verokautta Verohallinnolta. Verokauden pituus myönnetään yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdon perusteella. Jos yrityksen liikevaihto on alle 100 000 euroa, se voi saada neljännesvuosittaisen verokauden. Jos liikevaihto on alle 30 000 euroa, yritys voi hakea joko neljännesvuosittaista tai vuosittaista verokautta. (Verohallinto 2021c.)

Suomessa on myös joitakin toimintoja, jotka ovat arvonlisäverotuksen ulkopuolella. Näihin kuuluvat muun muassa terveydenhuolto, sosiaalihuolto, koulutus ja rahoituspalvelut. Jos yritys harjoittaa tällaista toimintaa, se ei voi rekisteröityä alv-rekisteriin kyseisen toiminnan osalta. (Verohallinto 2021c.)

3.5 Starttiraha

Starttirahan hakeminen on prosessi, jossa yrittäjä hakee taloudellista tukea aloittaakseen uuden yritystoiminnan. Starttirahan suuruus riippuu hakijan tilanteesta ja se myönnetään yleensä enintään 12 kuukaudeksi. Starttiraha on veronalaista tuloa, joten sitä verotetaan samalla tavalla kuin muitakin tuloja ja vuonna 2023 sen määrä on 700 euroa kuukaudessa. (TE-toimisto 2023.)

Kuka voi hakea

Henkilö voi hakea starttirahaa TE-toimistosta siirtyessään täysipäiväiseksi yrittäjäksi palkkатыöstä tai jos hakija on työtön. Lisäksi sivutoimisena toimiva yrittäjä voi hakea starttirahaa siirtyessään täysipäiväiseksi yrittäjäksi. (TE-toimisto 2023.)

TE-toimiston on arvioitava yrittäjyyden olevan hakijalle sopiva työllistymismuoto. Yritysmuodon valinta ei vaikuta starttirahan myöntämiseen. Päätöksiin vaikuttaa markkinoiden kilpailutilanne ja sopivan liiketoiminnan tarve alueella. (TE-toimisto 2023.)

Seuraavat syyt voivat vaikuttaa kielteiseen päätökseen starttirahan saamisessa (TE-toimisto 2023):

- Hakija on ryhtynyt liiketoimintaan ennen yrityksen perustamisrahan saamista. Hakija ei yrityksen perustamisen jälkeen voi saada starttirahaa takautuvasti.
- Starttirahojen saaminen edellyttää, että yritys arvioidaan kannattavaksi ja kestäväksi. Mikäli perustettavan yrityksen toimiala on alueella liian kilpailtu, voi yrityksen kannattavuus olla epävarmaa eikä starttirahoitusta saada.

- Hakijalla on suhteellisesti riittävä määrä tuloja tai etuja elääkseen ilman starttirahaa.
- Perustettavan liiketoiminnan arvioidaan tarjoavan kohtuullisen toimeentulon heti liiketoiminnan alusta.
- Hakijalla on merkintöjä maksuhäiriöstä tai aiempien vero-ongelmien hoitamisesta. Maksuongelmat voivat viitata hakijan maksukyvyttömyyteen, mikä voi vaikuttaa yrityksen kannattavuuteen ja siten starttivarojen saamiseen.

Starttirahan myöntämisen edellytykset

Starttirahan myöntäminen edellyttää tarkkaa suunnittelua ja valmistautumista. Liiketoimintasuunnitelma on erittäin tärkeä dokumentti, joka auttaa yrittäjää hahmottamaan oman yritystoimintansa tavoitteet ja resurssitarpeet, ja jonka avulla voidaan arvioida yrityksen kannattavuutta ja elinkelpoisuutta.

TE-toimisto edellyttää, että liiketoimintasuunnitelma sisältää laaditun budjetin, jossa on liiketoiminnan kannattavuus- ja myyntilaskelmat. Valmiita pohjia liiketoimintasuunnitelmien laatimiseen löytyy Oma yritys Suomi -sivustolta. (TE-toimisto 2023.)

Pitää myös varmistaa, että oma osaaminen ja kokemus riittää yritystoiminnan käynnistämiseen ja pyörittämiseen. TE-toimiston tarjoamat kurssit ja opintopaketit voivat olla hyödyllisiä starttirahan saamisen edellytysten täyttämiseksi. Niiden avulla voidaan parantaa omaa ymmärrystä yrittäjyydestä, liiketoiminnan perusteista ja taloushallinnon käytännöistä. (TE-toimisto 2023.)

Starttirahan hakuprosessi

Starttirahan hakemisen aloittamisessa on järkevää ottaa yhteyttä paikalliseen TE-toimistoon neuvontaa saadakseen. Hakemuksen käsittely kestää yleensä noin kaksi viikkoa vaadittujen liitetiedostojen lähettämisen jälkeen. (TE-toimisto 2023; Suomen yrittäjät b.)

Starttirahan hakemista varten on laadittava liiketoimintasuunnitelma, kannattavuuslaskelma, rahoituslaskelma, myyntisuunnitelma, ansioluettelo ja verovelkatodistus. Nämä tiedot ovat tärkeitä, jotta TE-toimisto voi arvioida yritystoiminnan kannattavuutta ja mahdollisuutta menestyä. (TE-toimisto 2023; Suomen yrittäjät b.)

Hakemus on lähetettävä sähköisesti TE-toimiston Oma asiointi -palvelun kautta. Hakemuksen käsittely kestää yleensä noin kaksi viikkoa sen jälkeen, kun vaadittavat liitetiedostot on toimitettu. Starttirahan saajan on raportoitava säännöllisesti TE-toimistolle liiketoiminnan etenemisestä. (TE-toimisto 2023; Suomen yrittäjät b.)

3.6 Toiminimen kirjanpito

Kirjanpito- ja tilinpäätösvelvollisuus

Kirjanpito voidaan tehdä joko yhdenkertaisena tai kahdenkertaisena. Kirjanpitovaatimukset ovat riippuvaisia yrityksen koosta. Mitä suurempi yritys, sitä tarkemmat ovat vaatimukset kirjanpidolle ja taloudelliselle raportoinnille. Kirjanpitolain (1336/1997 1a§) mukaan luonnolliset henkilöt, lukuun ottamatta maatalouden ja kalastuksen harjoittajia, ovat velvollisia pitämään kirjanpitoa liike- ja ammattitoiminnastaan. Liiketapahtumat on kirjattava niin, että kirjanpitovelvollinen voi jatkuvasti käsitellä ja seurata ostovelkojen ja myyntisaamisten määrää. Kirjanpidosta on myös saatava tarvittavat tiedot verovelvollisuuden täyttämiseksi. On olemassa poikkeus kahdenkertaisen kirjanpidon vaatimuksesta. Ammatin- ja liikkeenharjoittaja eli toiminimi ei ole sitoutuminen pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa, jos sekä edellisellä että kuluvalla tilikaudella täyttyy enintään yksi seuraavista ehdoista:

- Taseen loppusumma on suurempi kuin 100 000 euroa.
- Liikevaihto on suurempi kuin 200 000 euroa.
- Palveluksessa henkilöstömäärä on keskimäärin yli 3 henkilöä.

Kirjanpitolain (1336/1997 4b§) mukaan ammatin- ja liikkeenharjoittajan on laadittava tilinpäätös, jos kaksi tai useampi seuraavista rajoista ylittyy kahden peräkkäisen tilikauden aikana:

- Taseen loppusumma on 350 000 euroa.
- Liikevaihto on 700 000 euroa.
- Tilikauden aikana yrityksen henkilöstömäärä on yli 10 henkilöä.

Pankkitili

Huolimatta siitä, että toiminimi vastaa yrityksen veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan, yksityinen tili ja yrityksen tili on suositeltavaa pitää erillään, vaikka sitä ei vaadittaisikaan. Erillinen pankkitili helpottaa huomattavasti yrityksen kirjanpitoa ja rahaliikenteen seurantaa, sillä kaikki yrityksen tulo- ja menoerät kulkevat eri tilin kautta kuin henkilökohtaiset maksut. (Yrityksen Perustaminen e.)

Toiminimen omistaja voi käyttää toista henkilökohtaista tiliään yritystoiminnan rahaliikenteen hoitamiseen. On kuitenkin tärkeää, että tämä tili pidetään selkeästi erillään henkilökohtaisista maksuista ja että kaikki yritystoimintaan liittyvät tilitapahtumat kirjataan tarkasti ylös.

Tämä helpottaa verotuksen hoitamista, sillä yrityksen ja henkilökohtaiset kulut on helpompi näin erottaa toisistaan. (Yrityksen Perustaminen e.)

Toiminimen yksinkertainen kirjanpitomenetelmä

Suomessa toiminimiyrittäjän tilikausi ja kirjanpitovelvollisuus alkaa heti yritystoimintaan ryhtymisestä. Yrittäjä voi itse hoitaa kirjanpidon, jos hänellä on riittävästi kirjanpidon osaamista, käyttämällä yksinkertaista kirjanpitomenetelmää. Yksinkertaisessa kirjanpidossa yrittäjän on noudatettava hyvä kirjanpitotapaa, mutta erityistä lakisääteistä muotoa ei vaaditaan, siksi kirjanpito onnistuu hyvin esimerkiksi Excelillä. (Rumpu, 2021.)

Yhdenkertainen kirjanpito on sellainen kirjanpidon menetelmä, jossa yrityksen liiketapahtumat kirjataan yhdelle tilille kerrallaan. Jokaiselle liiketapahtumalle luodaan oma tili, johon merkitään sen vaikutus yrityksen tulokseen. Liiketapahtumia ovat esimerkiksi ostot, myynnit, kulut ja tulot. Yhdenkertainen kirjanpito on maksuperusteista eli kaikki liiketapahtumat kirjataan sille päivälle, jolloin maksu tapahtuu. Tilikausi yhdenkertaisessa kirjanpidossa on yleensä kalenterivuosi, mutta yritys voi halutessaan määrittää tilikauden myös muun pituiseksi ajaksi. Yhdenkertainen kirjanpito sopii erityisesti yrityksille, joilla on pieni määrä liiketapahtumia, eikä yritys ole velvollinen tekemään tilinpäätöstä tai raportoimaan taloudellista tilannettaan ulkopuolisille tahoille. (Verohallinto 2023; Rumpu 2021.)

Itse tehdyllä kirjanpidolla voi olla useita etuja, kuten kustannussäästöt ja parempi kontrolli oman talouden suhteen. Lisäksi se voi auttaa ymmärtämään oman liiketoiminnan taloudellista tilannetta paremmin ja auttaa tekemään parempia päätöksiä. Yrittäjän on tärkeää muistaa, että toiminimen kirjanpidon tekeminen vaatii huolellisuutta, tarkkuutta ja aikaa. Kirjanpidon lisäksi tulee toimia vastuullisesti verovelvoitteiden, arvonlisäverolomakkeiden täyttämisen, lakien, määräyksien ja velvollisuuksien noudattamisen suhteen. Kirjanpitoon liittyy monia sääntöjä ja vaatimuksia, jotka vaihtelevat liiketoiminnan laajuuden mukaan. Jos yrittäjällä ei ole tarpeeksi aikaa ja taitoa tehdä yrityksen kirjanpitoa itse, kannattaa kirjanpito ulkoistaa tilitoimistolle tai kirjanpitäjälle. Tämä voi vapauttaa aikaa ja antaa mahdollisuuden keskittyä omaan liiketoimintaan. (Rumpu 2021.)

Tosite

Yritys pitää huolta siitä, että kaikki tositteet sisältävät riittävät tiedot ja että ne säilytetään huolellisesti ja järjestelmällisesti, jotta ne ovat helposti saatavilla kirjanpitäjälle, tilintarkastajalle ja verotarkastajalle tarvittaessa 6 vuoden ajan (Yrityksen perustaminen f).

Tositteen tulee sisältää riittävät tiedot ostetusta ja myydystä tuotteesta tai palvelusta, kuten tuotteen tai palvelun nimi, määrä, yksikköhinta ja kokonaishinta. Lisäksi tositteessa tulee mainita toimitus- ja vastaanottoaika, jotta kirjaukset ja arvonlisäverot voidaan kohdistaa

oikealle tilikaudelle ja kuukaudelle. Kirjanpitäjä käyttää tositetta lähtökohtana kirjanpidon tekemisessä. Jos tositteesta puuttuu tärkeitä tietoja, kirjanpitäjä ei pysty tekemään oikeaa kirjausta ja yritys voi menettää mahdollisia verovähennyksiä. (Yrityksen perustaminen f.)

4 Tutkimuksen toteutus ja tulokset

4.1 Laadullinen tutkimus

Tämä opinnäytetyö käyttää kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää, joka keskittyy sanojen ja lauseiden ymmärtämiseen ja tulkintaan lukujen sijasta. Tutkimuksen tavoitteena ei ole määrällisen tutkimuksen mukaiseen tulosten yleistämiseen, vaan kuvata ilmiöitä ja ymmärtää ja tulkita ilmiöitä syvällisemmin. Kvalitatiivisen tutkimuksen analysointi on osa koko tutkimusprosessia, joka ohjaa tutkimusta ja tiedonkeruuta. (Tuomen & Sarajärven 2018.)

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia erillisiä tapauksia, nimittäin yrittäjyydestä kiinnostuneiden ukrainalaisten ajatuksia ja toiveita yrityksen perustamisesta. Kunkin erillisen tapauksen tutkiminen on yksi kvalitatiivisen tutkimuksen piirteistä, ja tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa ja ymmärtämystä yhdestä havaintoyksiköstä. Tärkeintä on selvittää, mitä tietoa ukrainalaiset tarvitsevat yrityksen perustamiseen ja miten he kokevat asioita. Laadullisen tutkimuksen johtopäätökset tehdään induktiivisesti, eli siirrytään yksittäisistä havainnoista kohti yleisiä tuloksia. (Kananen 2008, 24, 25.)

4.2 Haastattelu ja tutkimusaineiston käsittely

Haastattelu on erittäin joustava ja moninainen tiedonkeruumenetelmä, joka soveltuu moniin erilaisiin tilanteisiin ja tarkoituksiin. Haastattelu mahdollistaa tiedonhankinnan suoran kielellisen vuoropuhelun kautta, mikä antaa haastattelijalle mahdollisuuden syventää kysymyksiään, tarkentaa vastauksia ja seurata haastateltavan vastausten motiiveja ja reaktioita. Haastattelu voi auttaa haastattelijaa saamaan paremman käsityksen haastateltavan ajatuksista, kokemuksista ja näkemyksistä. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 34; Tuomen & Sarajärven 2018.)

Tässä työssä tutkimusmenetelmäksi valittiin haastattelu, koska se on joustavin menetelmä ja sisältää kielellistä vuorovaikutusta dialogin muodossa haastateltavan kanssa. Teema-haastattelu valittiin haastattelumenetelmäksi, jossa haastatteliija esittää tiettyjä kysymyksiä tai aiheita haastateltavalle, mutta antaa samalla haastateltavalle tilaa kertoa omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan aiheesta. Se on hyvä tapa kerätä tietoa useilta eri henkilöiltä, koska kysymykset ovat samat kaikille haastateltaville. Tämä tekee siitä välimuodon lomakkeen täyttämisen ja avoimen haastattelun välillä. Tässä työssä haastatteluiden teemana on yrityksen perustamiseen liittyviä asioita. Haastattelu voi tarjota ainutlaatuisen mahdollisuuden saada tietoa haastateltavan ajatuksista ja mielipiteistä, ja vuorovaikutustilanne voi auttaa selventämään vastauksia ja syventämään ymmärrystä. Haastattelu voi myös tarjota

mahdollisuuden saada arvokasta lisätietoa ja täydentää aineistoa myöhemmin. (Hirsjärvi ym. 2009, 205, 206.)

Toisaalta haastatteluun liittyy myös riskejä, kuten ajan ja resurssien käyttö, vastausten monitahoisuus ja informaation ylikuormitus. Haastattelijan on myös tärkeää olla tietoinen omista ennakkokäsityksistään ja välttää haastateltavan ohjaamista tiettyyn suuntaan, mikä voi vaikuttaa vastauksiin ja vääristää tuloksia. Lisäksi haastateltavan antamat vastaukset voivat olla odottamattomia, mikä voi vaikuttaa hyvin tai huonosti tutkimukseen. Haastattelijalla pyrkii olemaan avoin ja objektiivinen haastattelutilanteessa ja käsittelemään vastauksia kriittisesti. Haastattelijalla voi myös käyttää erilaisia strategioita, kuten reflektointia ja kysymysten tarkentamista, varmistaakseen vastausten tarkkuuden ja auttaakseen haastateltavaa ilmaisemaan ajatuksiaan paremmin. (Hirsjärvi ym. 2009, 206.)

Tässä tutkimuksessa haastattelut äänitetään ja tallenteet käytetään aineistona käsittelyä varten. Tallenteet litteroidaan eli kirjoitetaan sanallisesti, jotta niiden jatkokäsittely helpotuisi. Tutkimusprosessissa litterointi on hidasta, joten haastatteluista kerätään vain tärkeimmät seikat ja tarvittaessa palataan äänitallenteisiin myöhemmin. Tutkimuksessa pidetään propositiotason litterointia, joka tarkoittaa, että kirjataan vain sanoman ydinsisältö. Tämä litterointitapa on nopeampi kuin sanatarkka tai yleiskielellinen litterointi. (Kananen 2008, 80.)

4.3 Tutkimuksen eteneminen

Tutkimukseen osallistui kuusi Lahden alueella tilapäisen suojelustatuksen perusteella asuvaa ukrainalaista. Yhdellä heistä on jo rekisteröity toiminimi, yksi toimii sivutoimisesti kevytyrittäjänä ja neljä on kiinnostunut yrittäjyydestä Suomessa. Yrityksen perustamisoppaan sisällön laatimiseksi oli perusteltua valita haastattelukohteiksi ne, joilla on jo kokemusta yritysrekisteröinnistä, ja selvittää niiden toiveet, jotka ovat vasta suunnittelemassa oman yrityksen perustamista. Näin pystyttiin tunnistamaan tärkeimmät hankalat näkökohdat, joihin opas voisi tarjota ratkaisuja.

Haastatteluun valmistautuminen alkoi haastattelukysymysten kehittämisellä ja kysymyksen perusteella laatia haastattelurunko, joka on esitetty liitteessä 1. Haastattelurungon luomisen jälkeen otettiin yhteyttä haastateltaviin. Razom-hanke järjestettiin yrittäjyyttä käsittelevä infotilaisuus ukrainalaisille. Tilaisuudessa kerrottiin opinnäytetyöstä ja pyydettiin osallistumaan haastatteluihin. Osallistujien joukosta oli kuusi vapaaehtoista, jotka olivat kiinnostuneita osallistumaan. Lyhyen tiedon antaminen oli tärkeää, sillä haastattelu nauhoitettiin ja vastaajat halusivat pysyä nimettöminä.

Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina ukrainan kielellä. Yrittäjyydestä kiinnostuneiden puolistrukturoitu haastattelu koostui kahdesta teemasta yhteensä 14 haastattelukysymyksestä. Teemat olivat tausta ja osaamisen katsaus sekä tietotarpeiden selventäminen. Alussa tehtiin tausta kartoitus ja osaamisen selkeyttäminen, koska sitä käytettiin selventämään ymmärrystä yrittäjätoiminnassa. Jotta oppaan sisältö vastaisi kohderyhmän tarpeita, oli selvitettävä ennen kaikkea mahdollinen kokemus yritystoiminnan harjoittamisesta ja osaamiset sekä haastateltavien tausta. Lisäksi yrittäjyydestä kiinnostuneilta kysyttiin tiedon hallussapidosta, heidän oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan avata yritystä ollessaan tilapäisesti suojellun asemassa Suomessa. Heiltä kysyttiin myös heidän elämänsä nykytilannetta ja mahdollisen yrityksen toiminta-alueita, jotta ymmärrettäisiin, mitkä toimintamuodot näille alueille sopisivat. Näiden kysymysten avulla haluttiin kartoittaa, millainen ajatus haastateltavilla on yrittäjyydestä. Oppaan rakenteen muokkaamiseksi haastattelu sisälsi myös kysymyksiä siitä, mitä tietoja he tarvitsevat yrityksen perustamisessa. Miten paljon ja mitä kautta he ovat jo perehtyneet yrityksen avaamiseen liittyviin asioihin Suomessa, onko yrityksen perustamisvaiheesta helppoa saada tietoa, mitkä ovat suurimmat vaikeudet ja olisiko oppaasta hyötyä yrityksen perustamisen yhteydessä?

4.4 Aineiston analysointi ja johtopäätökset

Yrittäjyydestä kiinnostuneiden haastattelujen alussa taustan ja osaamisen kartoituksessa kävi selväksi, että kaikilla vastaajilla on tietoa ja kokemusta yrittäjyydestä Ukrainasta. Suurin osa vastaajista uskoo, että heillä on tarpeeksi taitoja yrityksen pyörittämiseen ja tarvittaessa he ovat valmiita oppimaan lisää. Vastaajat ymmärtävät säännöt, joita yrityksen perustamisessa on noudatettava, enemmistö valitsi markkinatutkimuksen ja liiketoiminnan suunnittelun tärkeimmiksi.

Kaikki vastaajat tunnistivat ammattitaitojensa mukaisen työllistymisongelman, he haluavat yrittää toteuttaa ammatillisia taitojaan yrittäjän roolissa. Jokaisella on selkeä käsitys siitä, mitä he haluavat tehdä Suomessa, eli heillä on liikeidea. Haastateltavilla on palkkatyön ja koulutuksen kautta hankittua oman alansa ammattitaitoa. Heitä kiinnostaa seuraavat alat: ohjelmointi, visuaalinen suunnittelu, kauneudenhoito, ompelu ja vaatesuunnittelu ja leipurikondiittori-ala. Tästä kävi ilmi, että oppaassa ei ole tarvetta käsitellä liikeideoita ja liiketoimintasuunnitelmia.

Yritysmuodosta kysyttäessä kävi ilmi, että vastaajat eivät ole kiinnostuneita kaikista yritysmuodoista, vaan etsivät parasta vaihtoehtoa kukin omassa tapauksessaan. Enemmistö haluaa kokeilla yrittäjyyttä Suomessa riskittömästi ja pienin taloudellisin kustannuksin niin, että sen voisi yhdistää opintojen kanssa. He ovat kiinnostuneita sellaisista yrittäjyyden

muodoista, jotka on helppoa aloittaa ja joissa on mahdollisuus tehdä yritystoimintaa sivutoimisesti.

Kun otetaan huomioon Suomessa tilapäisen suojellun asemassa olevan henkilön oikeus ja mahdollisuudet avata yritys Suomessa, viisi kuudesta vastaajasta ei tiedä, mistä saada tietoa. Tästä syystä on tärkeää selvittää oppaassa, mistä nämä tiedot voidaan hankkia.

Vastaajien haastatteluissa yleisin esiin tullut asia osoitti, että kielitaidon puutteesta johtuen Internet-sivuilta saatua tietoa on vaikea löytää, ymmärtää ja käyttää hyväksi. Lisäksi on vaikeaa erottaa tiettyä tietoa saatavilla olevista tiedoista. On erittäin vaikeaa löytää ja ymmärtää itsenäisesti tämän maan lainsäädäntöä yrityksen toimialasta. Samoin kuin itse yrittäjyydestä, kirjanpidosta ja verotuksesta, sosiaaliturvasta sekä muista vaatimuksista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Myös yritysneuvonnan puoleen kääntyessä on vaikea ymmärtää, miten konkreettisesti tilanteessa pitäisi toimia. Suurin este on yhteisen kielen löytäminen ja tilapäisen suojellun asemaan liittyvien vivahteiden tuntemattomuus.

Tietotarpeiden selventämisen teemahaastattelussa kysymys siitä, mitä tietoa yrityksen perustamiseen tarvitaan, osoittautui laajaksi. Haastattelun perusteella yleisin tämän aiheen kysymyksen vastauksissa osoitti, että vastaajat tarvitsevat selkeää ja täsmällistä tietoa yrityksen perustamisen kaikista vaiheista, kuten yrittäjään kohdistuvista vaatimuksista ja velvollisuuksista Suomessa sekä siitä, mitkä lait on otettava huomioon. Lisäksi tarvitaan myös tietoa siitä, minkälaiseen toimintaan tarvitaan viranomaisten lupa sekä mahdollisuuksista saada rahoitusta ja tukea.

Jotkut ovat jo aloittaneet yrityksen ja heidän vaikeaa suhtautua suomalaiseen byrokraatiaan. Yksi yleisimmistä ongelmista on suomen kielen taidon puute. Kirjanpidon osalta suurin osa vastaajista on kiinnostunut siitä, missä tapauksissa on kirjanpitovelvollisuus ja mahdollisuudesta siirtää se ulkopuoliselle kirjanpitäjälle. Vastaajat suhtautuivat myönteisesti ajatukseen ukrainankielisen oppaan tekemisestä.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymys oli ”Mitä tietoja ukrainalaisille tulisi antaa yrityksen avaamisesta?” Tärkeimmät johtopäätökset voidaan muotoilla seuraavasti: Oppaassa tarkastellaan niitä yrittäjyyden muotoja, joissa ukrainalaisten on helpointa ammattitaitojaan käyttämällä työllistää itse itsensä eli yrittäjätoiminnassa Suomessa, toimia mahdollisimman pienin taloudellisin kustannuksin ja riskein sekä vastuullisesti. Huomioon on otettava myös tilapäisen suojeluaseman eli B-viisumin saaneiden henkilöiden liiketoimintalupa Suomessa.

Oppaassa pitäisi olla käsitellä kevytyrittäjyyttä ja toiminimiyrittäjyyttä. Kevyen yrityksen idea on helpoin vaihtoehto kokeilla toimintaa riskittömänä yrittäjänä, jossa kaikki byrokraattiset asiat hoidetaan erillisen laskutuspalvelun kautta. Oppaassa kertoo myös

toiminimiyrittäjyyttä eli yksityistä elinkeinonharjoittajoina, jota pidetään kaikista yritysmuodoista kevyimpänä vaihtoehtona. Esimerkiksi osakeyhtiöön verrattuna toiminimellä yritystoiminta on kevyttä ja helppoa. Oppaassa pitäisi myös lyhyesti kertoa, missä tilanteissa oman yrityksen eli toiminimen perustaminen on kannattavampaa ja milloin voi olla tarpeen ja turvallisempaa kääntyä laskutuspalvelun käyttäjäksi.

4.5 Opinnäytetyön tulos

Opinnäytetyön tuloksena syntyi ukrainan- ja suomenkielinen opas yrittäjyyden perustamisesta. Opas kertoo aloittelevalle yrittäjälle kaiken yrityksen perustamiseen tarvittavista toimenpiteistä ja ennen kaikkea siitä, mitä yrittäjän tulee ottaa huomioon ennen yrityksen perustamista. Opas pyrkii selittämään asiat mahdollisimman yksinkertaisesti, jotta jokainen ukrainalainen ymmärtää yrityksen perustamisen perusteet.

Opas alkaa yleiskatsauksella oppaassa käytetyistä keskeisistä termeistä, yritysluvista sekä luettelo paikoista, jotka antavat neuvoja ja apua yrityksen perustamiseen. Opas kertoo kevytyrittäjyyden ja toiminimen pääasialliset toiminnan vaiheet ja velvoitteet. Oppaassa on lyhyesti perustietoa eri aiheista sekä linkit tarkempiin tietoihin kustakin aiheesta.

Opas luodaan sähköisen Canva ohjelman avulla PDF-muotoon. Opas saattavissa Osaamisen paikan.fi sivustolla.

4.6 Tutkimuksen luotettavuus

Hirsjärven ja Hurmen (2008, 186) mukaan tutkimuksen luotettavuuden arviointi on erittäin tärkeää varmistaakseen tulosten oikeellisuuden ja pätevyyden. Se auttaa tutkijoita ja lukijoita ymmärtämään, kuinka paljon he voivat luottaa tutkimuksen tuloksiin ja tekemään päätelmiä niiden perusteella. Luotettavuutta arvioitaessa keskeisiä tekijöitä ovat validiteetti ja reliabiliteetti. Reliabiliteetti viittaa tutkimuksen tulosten luotettavuuteen ja toistettavuuteen. Yksinkertaisesti sanottuna, kun tutkimus toistetaan samanlaisissa olosuhteissa, tulokset tulisi olla samankaltaisia. Validiteetin arvioimiseksi on tärkeää varmistaa, että tutkimuksen suunnittelu, mittausmenetelmät ja analyysit ovat asianmukaisia ja kohdistuvat tutkimuksen tavoitteisiin. Haastattelutulosten tulkinnassa on myös tärkeää ottaa huomioon kylläisyys eli riittävä aineiston kattavuus. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkija on kerännyt riittävän määrän haastatteluja tai materiaalia, jotta voi tehdä luotettavia johtopäätöksiä tutkimusaiheesta.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan pitää hyvänä, sillä luotettavuus tarkistettiin eri lähteiden ja haastattelujen avulla. Opinnäytetyötä varten oli tärkeää kerätä tietoa luotettavilta sivuilta. Luotettavien lähteiden käyttämisen avulla varmistettiin, että käytössä oleva tieto on paikansäilyttävää ja ajantasaista.

Teoriaosuudessa ja oppaan perustana käytettiin valtion alaisia/virallisia sivustoja, sillä ne ovat yleensä luotettavia koska ne sisältävät virallista tietoa ja ne ovat usein vastuussa tärkeistä julkisista palveluista ja tehtävistä. Lisäksi käytettiin sivustoja, jotka auttavat yrityksiä päivittäisessä toiminnassa, sillä ne tarjoavat usein asiantuntija-apua ja ohjeita, joita yritykset voivat hyödyntää toiminnassaan.

On kuitenkin tärkeää huomioida, että kaikki sivustot eivät ole yhtä luotettavia, vaikka ne vaikuttaisivatkin asiallisilta ja ammattimaisilta. Siksi käytettiin kriittistä ajattelua ja arvioitiin sivustojen sisältöä ja lähteitä tarkasti. Lähteiden luotettavuuden varmistamiseksi tehtiin eri lähteiden vertailu ja ristiin tarkistaminen.

Kvalitatiivisessa tutkimusmenetelmässä valittiin yksilöhaastattelun tutkimusmenetelmä, joka mahdollisti jokaisen haastateltavan oman näkökulman paljastamisen. Haastatteluun kutsuttiin ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita tutkitusta aiheesta. Jos tutkimus toistetaan, on hyvin todennäköistä, että haastatteluun osallistuvien vastaajien vastaukset eivät juurikaan poikkea aikaisemmista vastauksista.

Haastattelun aikana tutkija saattoi varmistaa, että kaikilla vastaajilla oli sama käsitys tutkimuskysymyksistä ja he ymmärsivät ne oikein. Näin varmistettiin vastaajien vastausten suurempi luotettavuus.

Tutkimuksen validiteettia arvioidaan haastattelumenetelmän ja haastattelukysymysten soveltuvuuden perusteella. Tutkimuksessa käytetty teemahaastattelu oli validi menetelmä, ja haastattelu tuloksia analysoimalla päästiin perusteltuihin johtopäätöksiin.

Haastattelukysymyksiin sisältyi myös tarkentavia kysymyksiä, jotta vastaukset olisivat mahdollisimman totuudenmukaisia. Tällä tavalla varmistettiin, että vastaukset heijastivat haastateltavan omaa mielipidettä. Tutkimusta pidetään uskottavana ja todellisena kokonaisuutena, mutta sen vakuuttavuutta voitaisiin lisätä haastattelemalla useampia henkilöitä. On kuitenkin vaikeaa arvioida, miten isommalla otannalla olisi ollut vaikutusta tutkimuksen tuloksiin.

5 Yhteenveto

Tutkimuksen kysymyksenä oli ”Mitä tietoa tulee antaa ukrainalaisille yrityksen perustamisesta?” Teoriaosuuden tarkoituksena on antaa perustiedot ja käsitykset aiheesta, jota oppaassa käsitellään. Teoriaosuus auttaa lukijaa ymmärtämään paremmin oppaan sisältöä ja antaa tarvittavan taustatiedon, jota tarvitaan oppaan käsittelemien asioiden ymmärtämiseen. Tutkimusosuuden tavoitteena oli löytää vastaus tähän kysymykseen teemahaastattelun avulla, eli mitä tietoa ukrainalaiset tarvitsevat yrityksen perustamiseen. Teemahaastatteluun kutsuttiin tilapäisen suojelun saaneita ukrainalaisia, jotka ovat kiinnostuneita liiketoiminnasta Suomessa.

Kohderyhmän päätavoitteena on omien ammatillisten taitojen mukainen itsensä työllistäminen. Kohderyhmä ei välttämättä ole kiinnostunut kaikista yhtiömuodoista vaan etsii parasta vaihtoehtoa omassa tapauksessaan. Usein esimerkiksi juuri toiminimi on paras vaihtoehto. Tässä vaiheessa on tärkeää, että kohderyhmä ymmärtää heidän statuksellaan sallittujen yritysmuotojen eroja ja valitsee sen, joka sopii parhaiten kunkin liiketoiminnalle ja henkilökohtaiseen tilanteeseen.

Tärkeää on myös ottaa huomioon, että suomen kielen heikko tai olematon osaaminen ei mahdollista hyvää perehtymistä eri lähteistä saataviin tietoihin, etenkin taloushallintoon ja lainsäädäntöön. Yleensä verotusta, kirjanpitoa ja lakitekstejä pidetään erittäin vaikeina myös äidinkielellään niihin perehtyville. Siksi tämä on toinen syy, miksi oppaassa tarkastellaan vain yksinkertaisimpia ja vähiten riskialttiita yritysmuotoja. Myöhemmin, kun kohderyhmällä on parempi suomen kielen taito ja erilainen oleskelustatus Suomessa, he voivat käyttää kaikkia yrittäjyyden muotoja kattavia oppaita ja saatavilla oleva tieto on selkeämpää.

Tutkimustulosten analysointi osoitti, että oppaassa oleva tiedon tulee olla selkeä, täsmällinen, lyhyt ja helposti ymmärrettävä. Yrityksen perustaminen on monivaiheinen ja monimutkainen prosessi, joka sisältää monia eri vaiheita ja lainsäädäntöä. Myös yrityksen perustamisvaiheessa tulee osata ottaa huomioon monia erilaisia toimia, esimerkiksi verotuksen ja kirjanpidon järjestäminen sekä toimintalupa. Monet asiat, mm. verotuksessa muuttuvat vuosittain. Oppaan tekemisessä pohdittiin paljon asioiden rajoittamista ja mietittiin mitä oppaaseen sisällytetään ja mitä jätetään pois ja miten asiat kerrotaan ytimekkäästi, selkeästi kohderyhmän näkökulmasta. Oppaassa kuvataan lyhyesti käsitteitä ja mainitaan paikat ja linkit, joista löytyy laajempaa tietoa.

Oppaan tulisi sisältää perustietoa kevytyrittäjän ja toiminimen yritystoiminnasta, sen haasteista ja velvollisuuksista, yritysmuotojen eduista ja haitoista, kirjanpidon perussäännöistä

sekä ohjeista veroilmoitusten tekemiseen. Oppaan tulee olla selkeällä ja helpolla kielellä, jotta kohderyhmä ymmärtää sen sisällön hyvin.

Tällainen opas voisi auttaa kohderyhmää ymmärtämään yritystoiminnan perusteita ja siten vähentää liiketoimintaan liittyviä riskejä. Lisäksi se voisi auttaa heitä ymmärtämään suomalaista liike-elämää ja kulttuuria paremmin, mikä puolestaan auttaisi heitä menestymään paremmin liiketoiminnassaan.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi yrityksen perustamisen opas Suomessa tilapäisen suojelun piirissä oleskeleville ukrainalaisille, jotka aikovat omin avuin työllistyä eli ryhtyä yrittäjäksi. Jatkossa opas tulee Razom-projektin materiaaliksi uusille tänne tuleville ukrainalaisille. Kaikki projektimateriaalit ovat julkisesti saatavilla, tätä opasta voisivat käyttää muut hankkeen kohderyhmää palvelevat organisaatiot, esimerkiksi maahanmuuttajien integraatiopalvelut, työllisyyspalvelut, yritysneuvontapalvelut.

Oppaan julkaisu on ajankohtainen, sillä Suomessa on paljon ukrainalaisia, jotka suunnittelevat ryhtyvänsä ammattitaitojensa mukaan yrittäjäksi. Razom-hankkeen toiminnassa tehtyjen henkilökohtaisten havaintojen perusteella kävi ilmi, että monilla kohderyhmän ihmisillä on ammatillisia taitoja kauneudenhoidon, vaatteiden valmistuksen, ja korjauksen, rakentamisen alalla. Heissä on myös asiantuntijoita, kuten valokuvaajia, kondiittoreita, taidemuotoilijoita, ohjelmoijia jne. Aluksi he voivat esimerkiksi tarjota palveluitaan virallisesti kevytyrittäjänä tai ammattiharjoittajana muille ukrainalaisille. Näillä taidoilla on realistista löytää aluksi riittävä määrä asiakkaita myös muiden ukrainalaisten joukosta. Siksi oppaan laatiminen on ajankohtainen tapa esittää tietoa niille, jotka etsivät virallisia tapoja tarjota palvelujaan. Jatkossa suomen kielen osaamisen parantaminen tarjoaa myös mahdollisuuden tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja työskentelytapoihin sekä houkutella asiakkaita.

Jatkotutkimuksessa olisi mahdollista tutkia, mikä on ukrainalaisten käsitys yrittäjyydestä Suomessa ja millaista apua he tarvitsevat yrityksen perustamiseen. Opinnäytetyössä ja oppaassa käsitellään kevytyrittäjyyttä ja toiminimeä oman osaamisen mukaisena työllistymisvaihtoehtona. Jatkossa opas voisi paljastaa muita yritysmuotoja sekä pohtia tarkemmin kirjanpitoa, verotusta, taloussuunnittelua, talousneuvontaa ja arvonlisäverotusta.

Lähteet

Accountor, 2021. 6 kysymystä aputoiminimestä. Viitattu 11.4.2023. Saatavissa

<https://www.accountor.com/fi/finland/artikla/aputoiminimi>

Bisnes, 2023a. Kevytyrittäjyys vai toiminimi? Viitattu 15.3.2023. Saatavissa

<https://bisnes.fi/kevytyrittajyys-vai-toiminimi/>

Bisnes, 2023b. Kevytyrittäjyys. Viitattu 17.3.2023. Saatavissa

<https://bisnes.fi/kevytyrittajyys/>

Eezy Kevytyrittäjät, 2023. Kevytyrittäjyys. Viitattu 17.3.2023. Saatavissa

<https://kevytyrittajat.eezy.fi/kevytyrittajyys/>

Elo, 2023. Yrittäjä: Näin YEL-vakuutus turvaa, jos sairastut. Viitattu 17.3.2023. Saatavissa

<https://www.elo.fi/fi-fi/elomedia/2020/yrittaja-nain-yel-vakuutus-turvaa-jos-sairastut>

Eläketurvakeskus, 2023. Yrittäjäeläkkeen määrä ja maksut. Viitattu 15.3.2023. Saatavissa

<https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/yrittajaelakkeen-maara-ja-maksut/>

Eläketurvakeskus. Neuvoja kevytyrittäjälle. Viitattu 15.3.2023. Saatavissa

<https://www.tyoelake.fi/teemat/neuvoja-kevytyrittajalle/>

Ennakkoperintälaki 1118/1996. Viitattu 15.2.2023. Saatavissa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961118>

Free, 2023. Kevytyrittäjyys – vaivaton ja riskitön tapa myydä omaa osaamistaan. Viitattu 17.3.2023. Saatavissa

https://free.fi/kevytyrittajyys/?utm_medium=cpc&utm_source=google&utm_campaign=b2c_sem_brand&utm_term=free

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos.

Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, 2023. YEL-työtulo yrittäjän eläkevakuutuksen

perustana. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa <https://www.ilmarinen.fi/yrittaja/yel->

[vakuutus/yrittajantyotulo/?gclid=EAlalQobChMI8qia0tSF_gIV849oCR1LMA00EAAYASAAEgLMYPD_BwE](https://www.ilmarinen.fi/yrittaja/yel-vakuutus/yrittajantyotulo/?gclid=EAlalQobChMI8qia0tSF_gIV849oCR1LMA00EAAYASAAEgLMYPD_BwE)

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo, 2023. Mikä on YEL-työtulo? Viitattu 20.3.2023.

Saatavissa <https://www.elo.fi/fi-fi/yrittaja/yel-vakuuttaminen/yel-tyotulo>

Kettunen, M. 2022. Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisen opas. Metropolia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö (AMK). Viitattu 24.02.2023. Saatavissa

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/336334/Kettunen_Mona.pdf?sequence=2

Kirjanpitolaki 1336/1997. Viitattu 15.2.2023. Saatavissa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336#L1P4b>

Kurri, M. 2019. Opas kevytyrittäjyyteen. Saimaan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö (AMK). Viitattu 15.3.2023. Saatavissa

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/265021/Opas%20kevytyritt%C3%A4jyyteen.pdf?sequence=2>

LAB, 2023. Razom-Yhdessä-Togather-hanke. Viitattu 15.2.2023. Saatavissa

<https://www.lab.fi/fi/projekti/razom-yhdessa-together>

Laki tulotietojärjestelmästä 53/2018. Viitattu 15.2.2023. Saatavissa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180053>

Laki työnantajan sairausvakuutusmaksusta 771/2016. Viitattu 15.2.2023. Saatavissa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160771>

Lappalainen, S. 2022. Kysely työllistymisestä ja koulutuksesta. Julkaisematon. PP-esitys.

Maahanmuuttovirasto, 2023. Työnteko ja opiskelu. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa

<https://migri.fi/tyonteko-ja-opiskelu>

Ministry of the Interior, 2022. The situation of Ukrainians in Finland who fled the war: Survey result. Viitattu 13.03.2023. Saatavissa

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164318/SM_2022_34.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Minlex, 2023. Toissijainen tunnus täydentää elinkeinonharjoittajan toiminimeä. Viitattu

15.2.2023. Saatavissa <https://www.minilex.fi/a/toissijainen-tunnus->

[t%C3%A4ydent%C3%A4%C3%A4-elinkeinonharjoittajan-toiminime%C3%A4](https://www.minilex.fi/a/toissijainen-tunnus-t%C3%A4ydent%C3%A4%C3%A4-elinkeinonharjoittajan-toiminime%C3%A4)

NewCo Helsinki, 2017. Yrittäjäksi Suomeen. Mikä lupia tarvitse? Viitattu 18.3.2023.

Saatavissa <https://ensimetri.fi/wp>

[content/uploads/2018/08/Yrittajaksi_Suomeen_Mita_lupia_tarvitset.pdf](https://ensimetri.fi/wp-content/uploads/2018/08/Yrittajaksi_Suomeen_Mita_lupia_tarvitset.pdf)

Omapaja. Kenelle kevytyrittäjyys sopii? Viitattu 17.3.2023. Saatavissa

https://www.omapaja.fi/kevytyrittajyys?utm_term=omapaja&utm_campaign=Br%C3%A4n

[di&utm_source=adwords&utm_medium=ppc&hsa_acc=1681585908&hsa_cam=1345049958&hsa_grp=54704351740&hsa_ad=501456464314&hsa_src=g&hsa_tgt=kwd-45375869809&hsa_kw=omapaja&hsa_mt=b&hsa_net=adwords&hsa_ver=3&gclid=EAlalQobChMly7CwIP7M_gIVNfbVCh0biQmIEAAYAiAAEgKCg_D_BwE](https://www.google.com/adsense/adsense?di&utm_source=adwords&utm_medium=ppc&hsa_acc=1681585908&hsa_cam=1345049958&hsa_grp=54704351740&hsa_ad=501456464314&hsa_src=g&hsa_tgt=kwd-45375869809&hsa_kw=omapaja&hsa_mt=b&hsa_net=adwords&hsa_ver=3&gclid=EAlalQobChMly7CwIP7M_gIVNfbVCh0biQmIEAAYAiAAEgKCg_D_BwE)

OP kevytyrittäjä. Helppoa kevytyrittäjyyttä ilman raskaita paperitöitä. Viitattu 17.3.2023. Saatavissa <https://op-kevytyrittaja.fi/>

Osaamisen paikka. Yrittäjänä Suomessa. Viitattu 28.5.2023. Saatavissa <https://osaamisenpaikka.fi/maahanmuuttajille/yrittajana-suomessa/>

Patentti- ja rekisterihallitus, 2022. Nimiohjeet yrityksille. Viitattu 11.4.2023. Saatavissa <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystennimet/nimiohjeet.html>

Rumpu, A. 2021. Toiminimen kirjanpito – miten se on paras hoitaa? Viitattu 20.4.2023. Saatavissa <https://netvisor.fi/blog/toiminimen-kirjanpito-miten-se-on-paras-hoitaa/>

Sisäministeriö. Sisäasiainhallinnon toiminta Ukrainan kriisissä. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa <https://intermin.fi/ukraina>

Sitra & Eezy, 2016. Kevytyrittäjäyys itsensä työllistämisen muotona - Sitran ja Osuuskunta Eezy:n kyselytutkimus Kevytyrittäjäydestä 23.11.- 4.12.2015. Viitattu 17.3.2023. Saatavissa https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/02/Kyselytutkimus_kevytyrittajyydesta_tulokset_FIN_AL.pdf

Suomen yrittäjät a. Luvanvaraiset elinkeinot. Viitattu 1.4.2023. Saatavissa <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/liiketoiminta/lupa-asiat-ja-ilmoitukset/luvanvaraiset-elinkeinot/>

Suomen yrittäjät b. Starttiraha. Viitattu 12.4.2023. Saatavissa <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/liiketoiminta/rahoitus/starttiraha/>

TE-toimisto, 2023. Starttiraha. Viitattu 15.4.2023. Saatavissa <https://toimistot.te-palvelut.fi/pirkanmaa/starttiraha>

Toiminimilaki 128/1979. Viitattu 20.4.2023. Saatavissa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790128>

Tuloverolaki 1535/1992. Viitattu 18.3.2023. Saatavissa <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#O2L1P9>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Helsinki: Tammi. Primo

Työ- ja elinkeinoministeriö. Suomessa on elinkeinovapaus. Viitattu 1.4.2023. Saatavissa <https://tem.fi/elinkeino-harjoittamisen-oikeus-suomessa>

UKKO, 2022. Mitä kaikkea tarvitsen laskuttaakseni UKKO Kevytyrittäjä -palvelun kautta? Viitattu 13.03.2023. Saatavissa <https://tuki.ukko.fi/hc/fi/articles/4689642022045-Mit%C3%A4-kaikeea-tarvitsen-laskuttaakseni-UKKO-Kevytyritt%C3%A4j%C3%A4-palvelun-kautta->

UKKO. Kevytyrittäjyys on helpoin tapa laskuttaa, nopein tapa nostaa rahat. Viitattu 13.03.2023. Saatavissa <https://www.ukko.fi/kevytyrittajyys/>

Uusi työ ry, 2022. Tilastotietoja. Viitattu 13.03.2023. Saatavissa <https://uusityo.fi/tilastotietoa/>

Verohallinto, 2021a. Ennakkoperintärekisteri. Viitattu 12.4.2023. Saatavissa <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/verohallinnon-rekisterit/ennakkoperintarekisteri/>

Verohallinto, 2021b. Työnantajarekisteri. Viitattu 12.4.2023. Saatavissa https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/yritys_tyonantajana/tyonantajarekisteri/

Verohallinto, 2021c. Liikevaihdoltaan pienen yrityksen arvonlisävero. Viitattu 12.4.2023. Saatavissa <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/vahainen-liiketoiminta-on-arvonlisaverotonta/>

Verohallinto, 2022. Laskutuspalveluyritysten ja niiden käyttäjien verotuskysymyksiä. Viitattu 13.03.2023. Saatavissa <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/62252/laskutuspalveluyritysten-ja-niiden-kayttajien-verotuskysymyksia3/>

Verohallinto, 2023. Kirjanpito, tilikausi, verokausi. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kirjanpito-tilikausi-verokausi/>

Yrityksen Perustaminen a. Kevytyrittäjyys. Viitattu 18.3.2023. Saatavissa <https://yrityksen-perustaminen.net/kevytyrittajyys/#verotus>

Yrityksen Perustaminen b. YEL-vakuutus – lue perustiedot yrittäjän eläkevakuutuksesta. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa <https://yrityksen-perustaminen.net/yel-vakuutus/>

Yrityksen perustaminen c. Toiminimen perustaminen. Viitattu 1.4.2023. Saatavissa <https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-perustaminen/>

Yrityksen perustaminen d. Toiminimen verotus. Viitattu 12.4.2023. Saatavissa
<https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-verotus/>

Yrityksen perustaminen e. Yrityksen pankkitili. Viitattu 5.4.2023. Saatavissa
<https://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-pankkitili/>

Yrityksen perustaminen f. Kirjanpidon tosite. Viitattu 5.4.2023. Saatavissa
<https://yrityksen-perustaminen.net/kirjanpito-tosite/>

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoitus.
Viitattu 5.4.2023. Saatavissa

[https://www.ytj.fi/index/ilmoittaminen/perustamisilmoitus/yksityinenelinkeinoharjoittaja.ht
ml](https://www.ytj.fi/index/ilmoittaminen/perustamisilmoitus/yksityinenelinkeinoharjoittaja.html)

Liite 1. Haastattelurunko

Tausta kysymykset:

Mikä on ammattisi ja mikä on koulutuksesi?

Onko sinulla kokemusta liiketoiminnasta Ukrainassa?

Millainen on nykytilanteesi ja miksi haluat perustaa Suomessa yrityksen?

Onko sinulla mielestäsi riittävät taidot yrityksen pyörittämiseen ja mikä sinun mielestäsi, on siinä tärkeintä?

Onko sinulla liikeidea?

Millä alalla ja millä yritysmuodolla haluaisit olla mukana yrittäjätoiminnassa?

Tiedätkö mahdollisuuksista avata yritys tilapäisen suojelun statuksella?

Teema 2: Tietotarpeiden selvittäminen

Onko sinulla käsitys/tieto millaisia lupia /tarkastuksia yrityksen aloittamiseen liittyy?

Miten paljon ja miten kautta olet jo perehtynyt yrityksen perustamiseen liittyviin asioihin Suomessa?

Millainen yritysmuoto kiinnostaa?

Onko sinulla osaaminen /mahdollisuus ja tieto, miten käyttää verkkopohjaisia palveluja?

Onko tietoa helppo ymmärtää, käyttää?

Tiedätkö keneltä voit kysyä saadaksesi apua, neuvoja yrityksen perustamiseen?

Mitä tietoa tarvitset, jos haluat avata yritys Suomessa?